

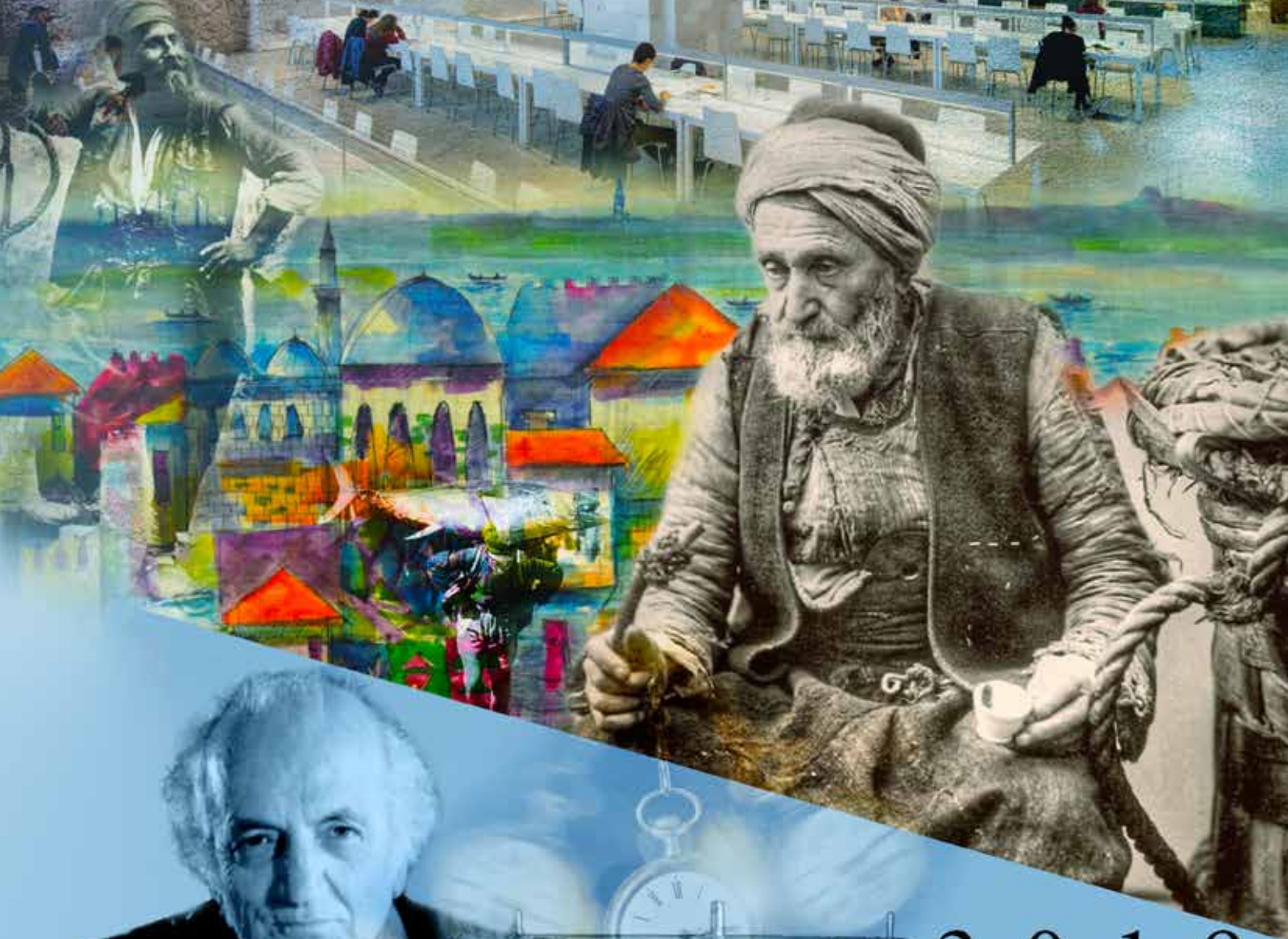
BEYÖĞLU

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

2019 SAYI 9

ISSN:2667-520X

VUSLAT

2019

PROF. DR.

FUAT SEZGİN

YILI

Allah

Büyük lütuf sahibidir

وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

(Âli İmrân, 74)

SAYI 9 - 2019

ISSN:2667-520X

İMTİYAZ SAHİBİ

BEYOĞLU ANADOLU
İMAM HATİP LİSESİ
adına
MAHMUT YELEK

TETKİK EDEN
İSHAK AYDIN

YAYIN KURULU

HAKAN KELEŞ
EMİR UYSAL
ENES GÖKTAŞ
MEHMET FATİH KARAKURT

TASARIM
CİHAT ACAR

KAPAK
CİHAT YILMAZ

BASKI

İlbey Matbaa Kağıt Rekl.Org. Müc.
San. ve Tic. Ltd. Şti.
02126138363

İRTİBAT

İmrahor Cad. No:88
Sütlüce Beyoğlu/İstanbul
0212 210 24 13
0212 210 24 14
www.beyogluanadoluihl.k12.tr
beyogluanadoluihl@hotmail.com

/beyogluanadoluihl

Vuslat'ımız Seyrini Sürdürürken...

Mahmut YELEK
Okul Müdürü

Yıl içerisinde başarı ve verim düzeylerimizin artması için öğrencilerimize ve öğretmenlerimize yeni bir soluklanma imkânı olarak sunulan sömestr tatilinin hemen ardından yeni bir sayımızla daha huzurlarınızdayız.

Ülkemiz genelinde büyük bir hevesle başlayıp da çok fazla adım atmadan soluksuz kalan pek çok dergiyle kıyaslandığında, okulumuza ve okulumuzun etki alanına sunulmak üzere hazırladığımız Vuslat'ımızın 9.sayısı ile sizlere merhaba diyor olmak bizler için büyük bir kıvanç vesilesidir. Şunu belirtmeliyim ki dergimizin her bir sayısında öğrencilerin azim ve heyecanlarını bir kez daha gözlemlemek, geleceğin mimarları olan gençlerimize duyduğumuz güveni her bir sayımızda biraz daha artırıyor.

Bu sayımızda sizleri yine dolu dolu bir içerikle selamlıyoruz. Bir kez daha dünya tarihinin saklı kalmış sayfaları, İslam tarihinin ibretler sunan karakterleri, tozlu kütüphane rafları ve gençliğimizin ilgi alanlarını teşkil eden sağlık, spor, kültür, edebiyat gibi pek çok farklı dünyanın eser ve unsurları arasında verimli bir seyre çıkıyoruz.

İslam kültürünün Anadolu'da önemli bir parçası haline gelen Mevlid-i Nebi kültürümüzün yanı sıra Vuslat'ımızın 9.sayısında İslam bilim tarihinin önemli üstadlarından Ahmed bin Musa'nın mekanik ilmine katkılarını, rüyalarımızın bilmediğimiz detaylarından insanlar ve hayvanlar arasında yaşandığı rivayet edilen Emu savaşını, Osmanlı'da İstanbul'un gündelik yaşantısından Filibeli Ahmet Hilmi'nin hayal âlemini, Tolstoy'un hayatı sorgulayan eserlerinden yapay zekânın toplumdaki yerine kadar bu sayımızda pek çok ilginç konuyu farklı yönleriyle keşfetmek mümkün. Bu yazıların yanı sıra zaman ve boşluk üzerine gençlerimizin derin tefekkürlerini sunan yazıları da dimağımıza yeni satırlar ekliyor.

Öğrencilerimizin sanat eğilimlerinin belirlenmesi ve yetenekleri doğrultusunda eser üretmeye teşvik edilmesine çokça önem verdiğimiz okulumuzda, sanatçıların ibretlik hayatları da bizlere ışık tutmaya devam ediyor. Sanat hayatına 18 yaşında yani öğrencilerimizin eğitimlerini sürdürmekte olduğu bir çağda başlayan ressam Cemal Toy'un tecrübe ve birikimleri bu noktada gençlerimiz için büyük bir önem arz ediyor.

Malumu olduğu üzere Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 2018 yılında vefat eden Fuat Sezgin Hocamızın hatırasını yaşatmak ve emeklerini takdir edebilmek için 2019 yılı Prof. Dr. Fuat Sezgin Yılı olarak ilan edilmişti. Bu yılın ilk sayısında Fuat Hocamızın aziz hatırasını da anıyor ve onun İslam Bilim Tarihi uğruna geçirdiği uykusuz gecelerini anlayıp idrakimiz elverdiğince takdir etmeye çalışıyoruz. Ümit ediyoruz ki Vuslat okuru ve yazarı olan gençlerimizden de nice Fuat Sezginler yetişir ve yazı hayatına dergimiz vesilesiyle başlayan gençlerimizden nice Müslüman Bilim İnsanları ortaya çıkar. Ancak bunun yolunun, gerektiğinde Fuat Hocamız gibi günde 17 saat çalışmaktan ve onca farklı dili öğrenmekten geçtiğini de unutmamalıyız.

Yeni sayımızın ve yeni eğitim ve öğretim dönemimizin hayırlara vesile olmasını dilerim.

İçindekiler

04 MEVLİD-İ NEBİ

İNSANLIĞIN KURTULUŞU İÇİN GÖNDERİLEN SON VE EN BÜYÜK PEYGAMBER, BİZİM PEYGAMBERİMİZ HZ. MUHAMMED (S.A.S.) 571 YILINDA KAMERİ AYLARDAN REBİÜ'LEVVEL AYININ 12. GEÇESİ DOĞMUŞTUR.

06 ZAMAN ALGISİ

YANINIZDAN GEÇER GİDER VE ASLA FARKINA BİLE VARAMAZSINIZ. BİR AN VAR VE BİR AN BAKMIŞSINIZ YOK. BÖYLE OLMASINA RAĞMEN ÜSTÜNÜZDE BÜYÜK BİR ETKİYE SAHIPTIR.

12 INSCEPTION

RÜYALAR HÂLÂ TAM OLARAK AÇIKLANABİLMİŞ DEĞİLDİR. RÜYADA GÖRDÜKLERİMİZİN NE ANLAMA GELDİĞİ, KİŞİYİ NASIL ETKİLEDİĞİ HÂLÂ TARTIŞILIYOR.

17 İSTANBULUN GÜNDELİK HAYATI

İSTANBUL'DA, OSMANLI TARZINDA YAPILAN İLK SARAY FATİH SULTAN MEHMED HAN TARAFINDAN YAPTIRILAN YENİ İMPARATORLUK SARAYI VEYA DAHA MEŞHUR ADIYLA TOPKAPI SARAYIDIR.

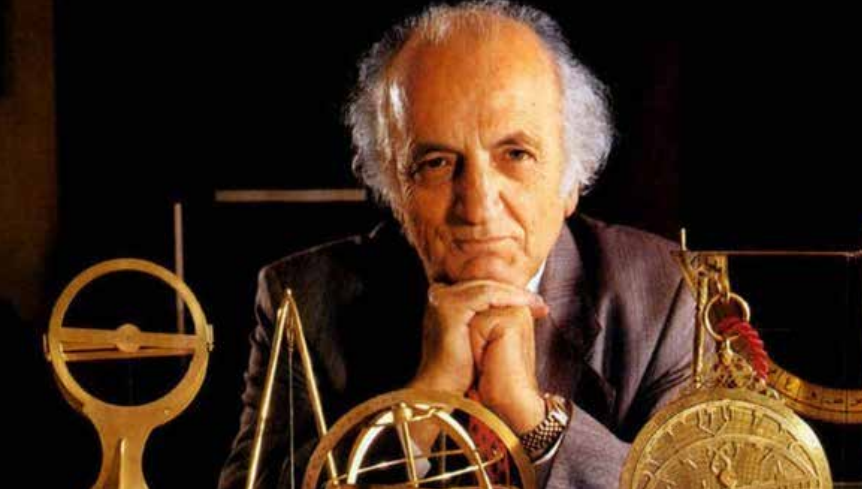
22 OSMANLI MUTFAĞI

600 YILI AŞKIN EGEMENLİĞİNİ SÜRDÜRMÜŞ OLAN OSMANLI DEVLETİ'NİN GENİŞ BİR MUTFAK KÜLTÜRÜNE SAHİP OLDUĞU AŞIKAR. GELİN BU MUTFAK KÜLTÜRÜNÜ BERABER TANIYALIM.

32 ÂMAK-I HAYAL

ÂMAK-I HAYAL II. MEŞRUTİYET'İN SON İSLAMCI DÜŞÜNÜR VE FİKİR ADAMI OLAN ŞEHBENDERZADE FİLİBELİ AHMET HİLMİ'NİN MATERYALİST GÖRÜŞE KARŞI KALEME ALDIĞI TASAVVUFİ BİR ESERDİR.

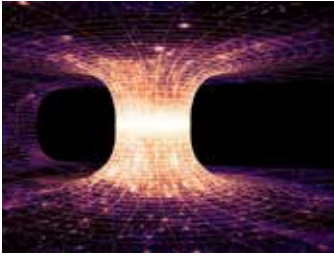

34

2019 FUAT SEZGİN YILI ANISINA

FUAT SEZGİN BİLİM TARİHİ VE İSLAM BİLİM TARİHİ ALANLARINDA BİR YILDIZDI. SON DERECE VERİMLİ BİR BİLİMSEL HAYATI GERİDE BIRAKTI. ÖNCE ARAP İSLAM BİLİMLERİ ALANINDA BİR MÜZE OLUŞTURDU. BU MÜZENİN BİR BENZERİNİ, ORADAKİ BİLİMSEL ALETLERİN BİREBİR AYNISINI TÜRKİYE'DE İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ TARİHİ MÜZESİ ADI ALTINDA BUNLARI TÜRKİYE'YE DE KAZANDIRMIŞ OLDU. 1960 DARBESİNDEN SONRA MEŞHUR 147'LİKLER İÇERİSİNDE YER ALARAK DARBECİLER TARAFINDAN ÜNİVERSİTEDEN ATILDI.

36

KURAMSAL OLARAK ZAMAN

Hiç zaman neden akıyor diye düşündünüz mü? Ya da akmasını istediniz mi? Geriye gidip bir şeyleri düzeltmek? Ya da ileri gitmek? Eğer düşündüyseniz ilk değilsiniz. Şimdi her şeyi geride bırakalım. Ve zaman ne olduğuna dair bir yolculuğa çıkalım.

39

RENKLERİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİSİ

Kültürden kültüre değişmekle birlikte antik çağlardan beri birçok renge değişik anlamlar verilmiştir. Renklerin bir kısmı diğerlerine göre daha kolay farkedilir, bazıları fizyoloji ve psikolojimizi olumlu veya olumsuz yönde daha çok etkiler.

41

YOKSA O SEN MİSİN?

Hikayesi doğumla başlayıp ölümlle biten insanoğlu. Verilen süre bu kadar işte. Bu dünyaya gözlerini açarak açan insanın gözlerini kapatırken arkasında yaşlı gözler bırakması arasında geçen macerasının hikayesidir her şey aslında.

44

YAPAY ZEKA

Teknolojinin gelişmesiyle beraber makine gücü her zaman kas gücünün yerini almıştır. Basit makinelerin yardımı ile saf insan gücünün başaramayacağı şeyleri başaramamamız bunun en basit örneklerinden biridir.

48

KÜRESEL ISINMA VE DÜNYAMIZ

Bu yazımı okumadan önce sizlerden başınızı gökyüzüne kaldırmamızı rica ediyorum. Niye? Çünkü dünyamızı çepeçevre sararak koruma altına alan ve gezegenimizdeki canlı yaşamının devamlılığını sağlayan atmosfer tabakası ciddi bir tehlike ile karşı karşıyadır.

52

İSTANBULUN EN ESKİ KÜTÜPHANELERİ

Kitaplar asırlardan beri bilgiye aç zihinlerimizin yegane gıdası olmuşlardır. İnsan; doğası gereği merak etmiş, merak ettikçe aramış, aradıkça bulmuş ve buldukça bulduklarını diğerlerine aktarma ihtiyacı duymuştur.

54

VUSLAT

Yazdıkça vuslattan uzaklaşıyorum üstat, Dışarıyı zifiri karanlık, yaktım şemiat, Açtım pencereyi, esiyor zemheri ki berbat,

55

ZAMANE SPORLARI

Günümüzde her ne kadar revaçta olan spor dalları basketbol, futbol gibi sporlar olsa da, spor da moda gibi zaman içerisinde değişir.

26

RESSAM CEMAL TOY İLE SÖYLEŞİ

ÇOCUKLUĞUMDAN RESİM YAPMAYA MERAKLIYDIM. 18 YAŞINDA İSTANBUL'A GELMİŞTİM BU SÜREÇTE RESSAM İLHAMİ ATALAY İLE TANIŞTIM.

33

ZAMAN

HERKES DEREBEYİ SÖMÜREN İNSANLIĞI KABADAYISI YARATAN KÖR HAYATINI BÜYÜK ŞEHİR İYİDİR YA HANI HER ZAMAN ÇATLAKLAR DUVARLARDA MAZİYE AĞLAYAN

46

BOŞLUK

ZAMAN BİR BOŞLUKTUR. EVREN GİBİ BİR BOŞLUK. . ZATEN BU YÜZDEN UZAY ZAMAN TEORİLERİ ORTAYA ATILMIŞTIR. AYNI ZAMANDA ZAMAN BİR PARKİNDALIKTIR. SINAVDAN SONRA ÇALIŞMAN GEREKTİĞİNİ FARK ETMEN YA DA EZAN OKUNDUĞUNDA NAWAZI KAÇIRDIĞINI HATIRLAMAM

ZAMANLARIN EN GÜZELİ

Enes GÖKTAŞ

“

İnsanlığın kurtuluşu için gönderilen son ve en büyük peygamber, bizim Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) 571 yılında Kameri aylardan Rebiü'levvel ayının 12. gecesi doğmuştur.

”

O âlemlerin Rabbinden, “Alemlere rahmet olarak gönderildi.” Asırlara sığmayacak inkılapları birkaç sene içerisinde gerçekleştirdi. Evlâtlarını diri diri toprağa gömen babalar O’na ve getirdiği prensiplere iman ettikten sonra mükemmelleştiler, dünyaya insanlık, adalet ve medeniyet rehberi olacak hale geldiler. İnsanlar O’nun tek emriyle, kökü yüzlerce yıl derinde olan alışkanlıklarını bıraktı.

O’nun doğduğu çağda dünyanın her tarafında cehalet, zulüm ve ahlâksızlık almış yürümüş, Allah inancı unutulmuş, İnsanlık korkunç ve karanlık bir duruma

düşmüş, dünya yaşanmaz hale gelmişti.

Ancak Sevgili Peygamberimizin tebliğ ettiği İslâm dini ile dünya aydınlandı, tevhid inancı ile kalpler nurlandı. Eşitlik, adalet ve kardeşlik geldi. O’na inanan toplumlar gerçek huzura kavuştu.

O, yirminci asır insanının yüz-yılda yerleştiremediği hakkı, hukuku, adâleti, hürriyeti, demokrasiyi ve insan haklarını bir solukta yerleştirdi. Böylece cehâlet asrı bir saâdet asrı olup çıktı. Nihayet asır, asırlara taşıtı. Ve O, çağlar ötesiyle kucaklaştı.

O’nun doğduğu gece, insanlığın kurtuluşu için çok hayırlı

MEVLİD-İ NEBİ

ve mübarek bir başlangıçtır. Bu gece, müslümanlar arasında yüzyıllardan beri büyük bir coşku ile kutlanmakta, Sevgili Peygamberimiz derin bir saygı ile anılmaktadır. İşte biz bu mübarek geceye "Mevlid Kandili" diyoruz.

Mevlid, "doğmak", doğum zamanı" ve "doğum yeri" anlamları olan bir kelimedir. Ancak zamanla Peygamberi doğum gününde anmak ve kutlamak için yazılan eserlerin genel adı olmuştur. Bu eserlerin en meşhurunu ise Büyük Türk Alimi Süleyman Çelebi telif etmiştir. Süleyman Çelebi, eserini yazarken Âşık Paşa'nın Garib-nâme'sinden, Erzurumlu Mustaf Darîr'in Sîretü'n-Nebî'sinden ve Ahmedî'nin Mevlid'inden de yararlanmıştı.

Bu eser O'nun doğumunu, üstünlüğünü ve mucizelerini en güzel şekilde dile getiren değerli bir eserdir. Süleyman Çelebi yazdığı bu esere Vesîletü'n-Necât adını vermesine rağmen eser halk arasında Mevlid ismi ile meşhur olmuştur.

İçindeki derin peygamber sevgisiyle yazdığı bu eseri ile devrinde devlet ve toplum düzeninin karışmasına sebep olan Bâtînlilik gibi bozuk inançlara da karşı çıkmış ve milletin inanç birliğinin korunması hususunda üzerine düşen görevi hakkıyla yerine getirmiştir. Peygamberimizin doğum yıldönülerinde okunan mevlidleri saygı ile dinlemek, O'nun mübarek ruhuna salât ve selâm okumak hiç şüphesiz

büyük milletimizin Sevgili Peygamberimize olan engin sevgi ve bağlılığının bir ifadesidir.

Bununla beraber, O'nun ahlâk ve fazilet dolu hayatını öğrenmek ve kendimize örnek almak başta gelen görevlerimizdendir. Asıl o zaman O'nun sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmış oluruz.

Rabbimizden öncelikle O'nun hayatını en iyi şekilde anlayabilmeyi daha sonrasında ise ilminiz ile âmil olabilmeyi, onun ümmetinden olan bir ferde yakışır bir hayat sürebilmeyi ve son olarak kıyamet günü O ve onun yol arkadaşları ile haşr olunmayı niyaz ediyoruz.

(Allahümme salli ala seyyidina Muhammed)

ZAMAN ALGISI

Rüçhan ORTAYATIRTMACI

Yanınızdan geçer gider ve asla farkına bile varamazsınız. Bir an var ve bir an bakmışsınız yok. Böyle olmasına rağmen üstünüzde büyük bir etkiye sahiptir.

Onunla beraber değişirsiniz; düşünce yapınız, yaşam biçiminiz ve yaşayış tarzınız dahi her şeyi değiştirebilir sizde. Aynı zamanda size büyük acılar da yaşatabilir. Sevdiklerinizi birer birer alabilir sizden. Ve daha kötüsüye hiçbir zaman gelip de onları alıp götürceğini düşünmez hatta hatırlamazsınız bile. Ve en sonunda gelip sizin de kapınızı çalar. Elden ayaktan düşer, eski gücünüzü yitirirsiniz ve sizi yavaş yavaş başkalarına muhtaç etmeye başlar. Ancak bana sorarsanız en kötüsü de gelişi veya gidişi ya da beraberinde getirdiği şeyler hakkında hiçbir şey bilmeyişimizdir. O on

sekizine yeni basmış oğlunuz gibidir; üstünde belirli söz hakkına sahibisinizdir. Ancak sizden habersiz yaptığı işler vardır. Ve dışarda ne yaptığını ya da başınıza bir iş açıp açmayacağını da bilemezsiniz. İşte bunların hepsini ancak bir şeyi tarif etmek için yazıyorum: Zaman. Asırlardan beri gelmiş ve geçmiş insanların, filozofların, düşünürlerin ve daha birçok kişinin üstünde kafa patlattığı, hakkında nice romanların yazıldığı bir kavram: Zaman. Gelin beraber onu bir nebze anlayıp tanımlayabilmek için derin bir yolculuğa çıkalım.

Sözlük anlamı olarak zaman, bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit anlamına gelmektedir. Bu tanıma göre evrenin başlangıcından Dünya'nın

ilerler; evren böyle gelmiştir, böyle gidecektir ve canlılarda böyle üreyip gideceklerdir.” Derler. Ve bu fikri savunurlar. Bir nevi materyalizm ile uyuşur aslında. Bu sebepten ötürü dehrilere materyalist desek kesinlikle yanlış yapmış olmayız. Bu fikri savunan filozoflar arasında çok enteresan isimler vardır aslında. Başta Demokritos olmak üzere Thales, Herakleitos, Platon ve Aristo da bu fikri savunmuştur. Peki zamanı bu kadar ilah koltuğunu oturtmaya cezbeden nedir ?

Aslında cevabı gayet basittir. Her şeyin oluşumu için bir süreç, zaman gereklidir. Zamansız bir şey oluşamaz. Evet, bu kesinlikle böyledir. Ancak burada sorulması gereken esas sorulardan birisi es geçilmektedir: Peki zamanın oluşması için ne gereklidir? Birçok insan bu soruya farklı cevaplar vermeye çalışmıştır. Ancak işin içinden en az zararlı çıkan daha doğrusu cevabı verip çekilebilen yegâne bilgi teolojidir. Yaratıcıya dayandırmak işi çok daha basit ve işin içinden çıkılır yapar. Öte yandan buna farklı cevaplar aramaya kalkan düşünürler cevapları kendi içinde aramış ancak tatmin edici bir yanıtı ulaşamamışlardır. Peki, zaman oluştu, öyle ya da böyle oluştu, diyelim. Peki nasıl işliyor bu zaman? Neler olup bitiyor bu zamansal süreçte?

Zaman başka her şeye yaptığı gibi önce oluşmuş sonra olgunlaşmış ve işe koyulmuştur. Peki bu “iş” nasıl işliyor tam olarak? Yegâne mutlak değişmez olarak nasıl kabul görebiliyor? Bu sorular insan zihninin sınırlarını zorlayacak derecede zor sorular olabilirdi aslında. Ve öyledir de. Ancak artık günümüzde biz bu sisteme entegre olmuş halde dünyaya geliriz. O yüzden su içinde yaşayan balık olarak ne suyun yoğunluğunu sorgularız, ne yüzde kaç derişimde olduğunu, ne kaldırma kuvvetini, ne viskoziteyi ne de yüzey gerilimini inceleriz. Aslında biz balıklar bunların farkında olsak belki de günlük hayatımızı çok daha kolay devam ettirebilirdik. Globalleşen ve insanların buradan oraya koşuşturduğu dünyada zaman ve verim en önemli, birbirine yapışık iki kavramdır. Zaman bir süreci başlatır ve onu zamana yani kendine bırakır ve oluşumunu seyre dalar. Bittiğinde ise onu “olmuşlar” rafına kaldırır ve o defterde olanlar artık değişmez olur. Bu böyle zamanın kendi zamanı dolana kadar devam eder durur. İçinden çıkılmaz bir daire, kırılmaz bir döngü. Kendi kuyruğunu yiyen bir yılan... Antik Mısır’da buna “Ouroboros” ismini vermişler ve bazı mezarların üzerine kazımışlardır. Dönüşüm ve öz yaratım manasına gelmektedir. “

oluşumuna, daha sonra ilk hücrenin oluşumu ve insanın dünyaya gelişine kadar hepsinin belirli bir süreç dizesinde gerçekleşmesi yani oluşması, olgunlaşması ve sona ermesi gerekmektedir. Ancak zaman ile ilginç olan şey ise her sonun bir başlangıcı olmasıdır. Zaman kendi götürdüğü şeyleri her zaman bir iyileştirme çabası içerisindedir aslında. Medeniyetleri çökertir ve yenilerine gebe olur. Bu gerekçeden dolayı zamana tapan insanlar vardır. Zamanın her şeyin üstünde olduğuna ve sonsuza kadar baki kalacak olanın zaman olduğuna inanırlar. Bunlara kronosistler ya da bir diğer isimle dehrriyun denir. Aslında bazıları tam manasıyla zamana tapma demez buna ya da öyle olduğunu kabul etmezler. “Her şey doğa kanunlarıyla var olur ve bunları yaratmış olan ilahi bir varlık bulunmamaktadır, zamanla her şey

Her şey gider, her şey geri gelir, sonrasızca döner varlık çarkı.

Her şey ölür, her şey yine çiçeklenir; sonrasızca sürer varlık yılı." demiştir Friedrich Nietzsche. Peki bu motifi biraz daha materyal bir bakışla inceleyelim. Gerçek bir yılan kendi kuyruğunu yemeye başlasın. Bu hiçbir zaman durmaz.

Yer yer ve yine yer. Ta ki kendi kafasına ulaşana kadar, kendi gözlerini ısırana kadar devam eder. Yediği kısımları içinde erimiştir artık ve kendi kendini tüketmiştir, yokluğa sürüklemiştir. Kendi yokluğunda yok olmuştur artık.

Aslında bu tür illüstrasyonlara modern dünyada da rastlamak mümkündür. Hatta H.G. Wells bunu anlatmak için çok inanılmaz bir roman ortaya koymuştur. İlk bilim-kurgu romanlarından kabul edilen Zaman Makinesi'nde Wells bilim adamımızı bilinmeyen uzak bir geleceğe yollar. Ancak şu anki günümüzden sonra olduğu anlaşılmaktadır. Ve bilim adamının gördüğü şey tamamen ilkelleşmiş bir toplumdur. Çevrede çok gelişmiş yapılar görür ancak hepsinin üstünü sarmaşıklar kaplamış ve insanlar bu yapıların içerisinde kamp ateşinin etrafında yatmaktadır. Dillerini anlayamaz beden diliyle iletişim kurmaya çalışırlar. Ancak çok daha çarpıcı olan ise bunların burjuva olmasıdır. Bir de yeraltında yaşayan yaratımsı varlıklar vardır. Ve bilim adamımızın macerası böyle sürer gider. Peki madem her şey başa saracak, bitecek, yok olacak o zaman ilk başta olmasının ne manası

var diye sorulabilir aslında.

Öleceksek niye yaşıyoruz, dışarı dışkı olarak atacaksak niye yiyoruz, dışarı vereceksek neden nefes alıyoruz tarzında insanın 'bazen'leri insanın aklını kurcalıyor olabilir ve gayet mantıklı da olabilir bir açıdan. Döngüden kaçılmaz ama döngümüzün neyden yapıldığı bize bağlıdır. Her döngünün kendine özgü bir materyali ve işlenebilme potansiyeli vardır. Yapılması gereken ise bunu en iyi şekilde işlemektir aslında.

Ve işte oldu. Bitti artık. Döngü bitti. Yılan her zaman ileri gidiyor artık. Zaman öldü. Kimse nasıl olacağını bilmemekle beraber hakkında birçok teori üretilmiştir. Bazıları artık evrenin süresinin dolarak artık döngünün son fazına geçerek yani daralarak kendi yokluğunda yok olacağını ve yaşamın da beraberinde sona ereceğini söylüyor. Aynı bizim yılanımız Ouroboros gibi. İşte bu soruyla sizi baş başa bırakmak istiyorum. Zamanın bu son fazı hakkında sizin de düşünmenizi ve kendi teorinizi üretmenizi rica ediyorum. Nasıl olsa artık oluşumu gelişimi hakkındaki söylemlerden haberdar oldunuz. Sonu düşünürken asla kendi döngünüzün değerini, onunla ne yapacağınızı ve nasıl tamamlayacağınızı düşünmeyi sakın unutmayın. İyi zamanlarla kalmanız dileğiyle...

Sistem mühendisliği ve sibernetik ilminin öncülerinden aynı zamanda matematik ve astronomi alanında eserler veren Müslüman âlim Ahmed bin Musa 803 m. yılında Bağdat'ta dünyaya gelmiştir.

Çocukluğundan beri her türlü ilme ilgi duyan Ahmed bin Musa özellikle mekanik ilmine ilgi duymuştur. Gerçek bir ilim adamı olmasında babası Musa Bin Şakir in, o zamanın halifesi Meymun'un ve kardeşlerinin de büyük etkisi olmuştur.

Çevremiz, güneş, ay ve yıldızlar bizim için her zaman ilham ve ibret veren bir nizam içinde yürür. Doğusu ve batışı bir saniye şaşmayan güneş, muntazam bir şekilde yerleştirilen gezegenler şüphesiz ki bize Allah c.c'nin varlığının apaçık delillerindedir. Bu nizam ise bizleri sürekli düşünmeye ve araştırmaya itmiştir. Yapılan araştırmalar ve bilgi birikimi ise Astronomi ilmini oluşturmuştur.

Geçmişten günümüze bir çok alim astronomi konusunda araştırmalar yapmıştır. Ahmed bin Musa da bu alimlerin ilklerinden biridir. Kardeşleri Muhammed ve Hasan'la birlikte yıldızları diğer gök cisimlerini bunların doğuş ve batışlarını incelemiş bu incelmelerinin sonucunda yıldızların doğuşu, batışı aynı zamanda onların resimlerini gösteren mükemmel bir cihaz yapmıştır. O zamanın alimlerini şaşkına çeviren bu alet bakırdan olup su kuvvetiyle çalışan ve dışarıdan hiçbir müdahale olmadan yıldızları ve gök cisimlerini ayrıntılı bir şekilde gösteren bir cihazdır.

Astronomi ilminin yanı sıra özellikle mekanik ilmiyle ilgilenmiş olup yüzlerce büyüklü küçüklü alet yapmış olan Ahmed Bin Musa, bu aletlerin içinde otomatik su kapları, kandiller, izafi ağırlık ölçen aletler ve günümüzde hala kullandığımız aletleri tasarlamıştır. Teknik sahada ne kardeşleri ne de başka bir alim ona yetişebilmiştir.

BİR SİSTEM MÜHENDİSİ: AHMED BİN MUSA

Mekanik alanda yapmış olduğu aletler insanın ihtiyaç duyduğu bütün alanlarda kullanılan, hatta çocukların oynayacakları oyuncakları da kapsamaktadır. Bu aletlerini uzun ve genişçe "Kitab-ül Hiyel" adlı eserinde tarif etmiştir.

Ahmed bin Musa, kardeşleriyle birlikte Halife Meymun tarafından, daha önce Sabit bin Kurra'nın, dünyanın çevresini doğru ölçüp ölçmediğini kontrol etmek için görevlendirilir. Üç kardeş, Sincan'da ve Kûfe'de yaptıkları ölçümler ve hesaplar sonunda, Sabit bin Kurra'nın bulduğu rakamı bulurlar. Öncülük ettiği astronomi, matematik, mekanik ilimlerinin yanında islam ve fıkıh alanlarında da kendini oldukça geliştirmiş bir alimimizdir. Ömrünü ilim ve fıkıh çalışmalarına adanmış Ahmed bin Musa miladi 878 yılında vefat etmiştir.

Yaptığı mekanik aletlerden bazıları ;

Fitilleri yandıkça kendi kendine çıkan, haznelere otomatik olarak yağ akan ve rüzgârda sönmeyen kandiller

Bahçe ve tarlaların sulanma-

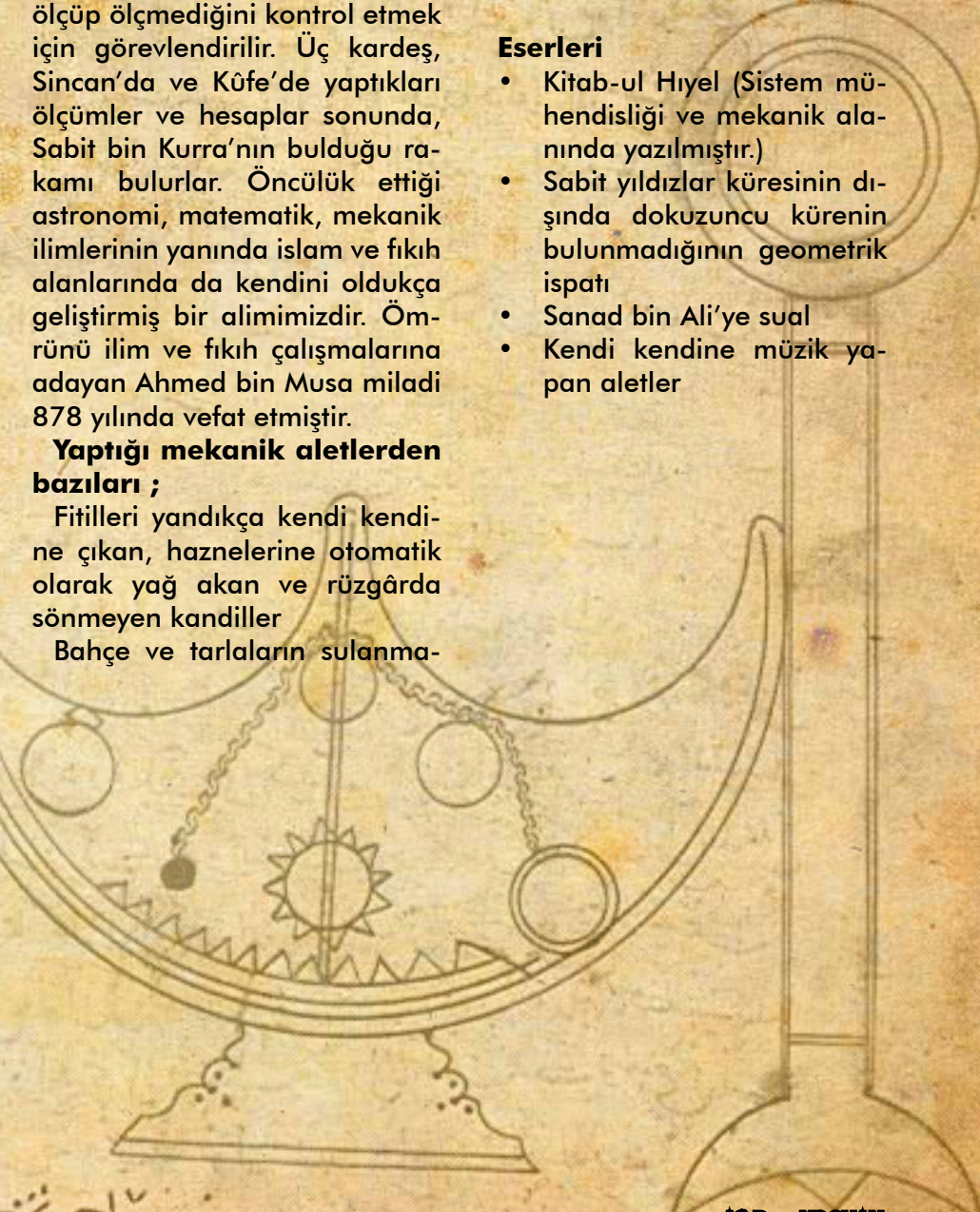
sında kullanılan, sulamanın tamamlandığını düdükle çalarak haber veren (düdüklü tencere benzeri) aletler.

Her seferinde istenilen miktarda belli aralıklarla, ihtiyaca göre karışık veya ayrı ayrı su akıtılabilen testiler, ibrikler ve banyo kapları.

Küçükbaş hayvanların su içebileceği otomatik kontrol sistemli tekneler.

Eserleri

- Kitab-ul Hiyel (Sistem mühendisliği ve mekanik alanında yazılmıştır.)
- Sabit yıldızlar küresinin dışında dokuzuncu kürenin bulunmadığının geometrik ispatı
- Sanad bin Ali'ye sual
- Kendi kendine müzik yapan aletler

سورصد خانه محقر

نمودند نزد یکی آن مقرر

در و پانزده اهل علم کزین

شدند از پی خدمت نعلی

پس آنکه ترصدید مرکی آن

بشدیج مافال مکته دان

**Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz akışında.**

Ahmet Hamdi Tanpınar

INCEPTION

İNCEPTION BAŞLANGIÇ

Abdullah PALABIYIK

Rüyalar hâlâ tam olarak açıklanabilmiş değildir. Rüyada gördüklerimizin ne anlama geldiği, kişiyi nasıl etkilediği hâlâ tartışılıyor. Sigmund Freud'a göre rüya bilinçaltını işaret eder. Kişi hapsettiği duygularını bilinçaltına atar ve orada tutar.

Carl Gustav Jung'a göre rüyalar kolektif bilincin birer simülasyonudur. Jung rüyaya şöyle de bir örnekleme getirir: Kişi kendi içinde özümsemişti ya da çok yakınlık duyduğu birinin hissettiği her türlü duyguyu –mutluluk, acı, ızdırap vb –kendisi de hissediyor. Yani başkasının mutluluğunu, acısını rüyalar aracılığıyla o da yaşar.

Freud ya da Jung rüyalar için çeşitli açıklamalar getirmiş olmalarına rağmen, bu konu hâlâ tam anlaşılabilmiş değildir. Hatta bilim insanları rüyalar çözümlerse insanın kompleks yapısına dair birçok şeyin izah edilebileceğini söylerler. Tüm bu lafları niçin ettik? Ünlü İngiliz yönetmen Christopher Nolan'ın tam iki yıl üzerinde çalıştığı ve nihayet vizyona giren Inception (Başlangıç) isimli muazzam filmi tartışmak için.

Başlangıç aslında entelektüel

bir zihin çalışması. Çok güçlü argümanları olan ve rüya kavramını tartışmaya açan Nolan rüya içinde rüya kavramının ne olduğunu da kendince izah etmiş. Film başkalarının rüyalarına girip fikir hırsızlığı yapan Cobb (Leonardo DiCaprio) ve arkadaşlarının çalışmaları üzerine kurulu. Ama yönetmen ortaya enteresan sorular koyuyor. Mesela kimin rüyasına giriliyorsa rüya kişinin kalıbını alıyor. Cobb ünlü bir işadaminin rüyasına giriyor. İşadamı sürekli telefon görüşmeleri yapan, seyahatlere çıkan, para işiyle uğraşan biri. Rüyası da hemen bu duruma göre şekil alıyor. Etrafı korumalar, güvenlik ağıları kaplıyor. Ne yapılırsa yapılsın bu durumdan kurtulamıyor. Rüyasına girilen kişi takıntılıysa rüya da garip şekiller belirliyor. Eski karısını unutmuyorsa, rüyaya girme amacı ne olursa olsun bu, hemen su yüzüne çıkıyor. Yaptığı her şey, girdiği her yerde karısının farklı duygusal varyasyonlarıyla karşılaşılıyor. Film burada Freud'un bilinçaltı teziyle uyuyor. Ama filmin ortaya koyduğu başka bir fikir var. Bir insanın zihninde yatan her şeyi öğrenmek istiyorsanız onun beyninin en derin nok-

tasına ulaşmak zorundasınız. Bu yüzden Nolan'a göre rüya içinde rüya, tekrar bir rüya, sonra bir rüya diye dördüncü boyuta geçmeniz gerekiyor.

Filmin tartışmalara konu olan sahnesi bildiğiniz gibi filmin en sonunda yer alıyordu. Leonardo DiCaprio'nun canlandırdığı Dom Cobb çocuklarına kavuştuktan sonra masanın üzerinde topaç döndürüyordu. Filmde dikte edilen kurala göre eğer bir topaç sonsuza kadar dönüyorsa rüyada demektir, eğer topaç bir süre döndükten sonra düşerse o anın gerçek olduğu anlamına geliyordu. Son sahnede döndürülen topaç azıcık yalpalasa da düşüp düşmediğini göremeden film bitmişti ve biz de "acaba rüya mıydı, yoksa gerçek mi" sorusuyla baş başa kalmıştık. Christopher Nolan resmen 8 sene boyunca bu soruyu cevapsız bırakmayı başardı.

Filmin sonuyla ilgili iki ana düşünce var: Cobb, ya rüyada sıkışıp kaldı ya da gerçek hayatta dönmeyi başardı. Öncelikle Cobb'un gerçek hayata döndüğü fikrini ele alalım. Cobb, planladığı gibi Saito'yu araftan çıkarıyor. Uçakta uyandıktan sonra her şeyin yoluna girdiği

gibi bir izlenim veriliyor izleyiciye. Cobb, uçaktan indiği zaman terminalde onu babası karşılıyor ve evine getiriyor. Buraya kadar bir sorun yok. Eve geldiği zaman bunun gerçek olup olmadığını anlamak için topacı çeviriyor fakat seyirci topacın durup durmadığını göremeden film bitiveriyor. Çok dikkatli bakıldığı takdirde, ekranın kararmasına saniyeler kala topaç hafifçe yalpalıyor. Bu da topacın birkaç saniye sonra dönmeyi durduracağı anlamına geliyor. Tabii bu topaç meselesi filmin yüzeyinde kalan bir olay. Filmin tamamı dikkatlice izlendiği zaman Cobb'un toteminin topaç değil de evlilik yüzüğü olduğu anlaşılıyor, zaten Cobb topaç için de Mal'ın totemi olduğunu söylemişti. Rüyada olduğu zamanlarda karısıyla birlikte olduğunu hissettiği için yüzüğü sol elinde takılı gözüküyor. Ama gerçek hayatta yüzük takmıyor. Yine, son sahnede Cobb'un yüzük takmadığını görüyoruz. Ayrıca, Cobb'un ayrılığı ile son sahnede yer alan çocuklar kıyaslandığında çocukların büyüdüğü -özellikle Cobb'un oğlunda çok belirgin bu durum- ve kıyafetlerinin birkaç detay dışında farklı olduğu da gözden kaçmamalı. Bu işaretler, Cobb'un başarıya ulaştığını ve çocuklarına gerçek hayatta kavuştuğunu ispatlar nitelikte.

Fakat diğer düşüncenin de sağlam kanıtları var. Birçok izleyici topacın teklediğini ama tekrar dönmeye devam ettiğini, bu yüzden de Cobb'un rüyada kaldığını savunuyor. Filmin ortalarında Cobb, Ariadne'ye totem konusunu açıkladığı zaman topacı örnek gösteriyor. Filmde hiçbir zaman Cobb, Mal'ın ölümünden sonra topacı kendi totemi olarak kullandığını söylemedi. Fakat sık sık topacı çevirdiğini gördük. Ariadne, Cobb'un bu eylemlerini, topacın Cobb'un totemi şeklinde yo-

rumlayabilir ve Cobb'un totemini keşfettiğini düşündükten sonra Cobb'a çocuklarına kavuştuğu bir rüya inşa edebilir. Ariadne, Araf'tan çıkmadan önce Cobb'un Saito'yu bulmasına güvendiğini gösteriyor ve suya düşen arabadan çıktıktan sonra Arthur'a Cobb'un iyi olacağını söylüyor. Burada Ariadne'nin, Cobb'un başaracağına güvenmesinden ziyade diğerlerinin bilmediği bir şeyi -Cobb'a rüya inşa ettiği gerçeğini bildiğini düşünmüş birçok izleyici.

Tartışmayı sonlandıran açıklama ise geçtiğimiz günlerde Film 4 Summer Screen festivalindeki Inception gösterimine katılan Michael Caine'den geldi. Caine senaryoyu okuduktan sonra Nolan kendisine filmdeki sahnelerin rüya mı, gerçek mi olduğunun nasıl anlayabileceğini açıklamış: "Inception'ın senaryosunu okuduktan sonra kafam bayağı karışmıştı ve Nolan'a 'ne zaman rüya, ne zaman gerçek' diye sordum. O da bana 'eğer sahneden sen varsan, o zaman o sahne gerçek demektir' dedi. Yani sorunun cevabı bu: sahnede ben varsam, gerçek dünyaya bakıyorsunuz demektir. Ben yoksam, o sahne rüyadır."

Bu açıklamadan sonra artık şunu anlamış bulunuyoruz. Cobb'un kayınpederini canlandıran Michael Caine de o son sahnede olduğuna göre gördüğümüz topaç nihayetinde devrilmiş olmalı, çünkü o son sahne rüya değil. Elbette Nolan'ın Caine'i kandırmış olma ihtimali de var, ama yönetmenin bizzat kendisinden doğrudan bir açıklama gelene kadar artık bu sırrın çözüldüğünü kabul edebiliriz.

TARİHİN GİZLİ KALMIŞ SAVAŞLARI

Emu Savaşı

Emu savaşı insanlar ile hayvanlar aralarında geçmiş olan oldukça ilginç bir savaştır. İnanması zor bir olay olsa da Avusturalya Ordusu'nun tarihindeki kara bir lekedir. Savaştan bahsetmeden önce bu kuşlardan biraz bahsetmek istiyorum.

Bilimsel adları *Dromaius Novaehollandiae* olan emular *Deomaius* cinsine ait kuşlardır. Sadece Avusturalya Kıtasında bulunan endemik bir kuş türüdür. Emular yumuşak tüylü, kahverengi, uzun boyun ve bacaklara sahip, uçmayan asabi kuşlardır. Yetişkin bir emunun boyu 1,9 metreye, kilosuyse 50 kilogram kadar ulaşabilir. Bu özellikleriyle Dünyadaki en büyük ikinci kuş türüdür.

Emular ile insanlar arasında yaşanan bu savaş 1932 yılında patlak vermiştir. 1.

Dünya Savaşı sonrasında ülkelerine dönmüş olan Avusturalyalılar eski meslekleri olan çiftçiliği yeniden yapmak istediler. Avusturalya Hükümeti de bu iş için onlara ülkenin batısında bulunan 90.000 hektarlık arazi tesis etti. Ama Avusturalya Hükümeti'nin unuttuğu bir şey vardı. Eski askerlere emuların göç yolları arasında bir arazi vermişlerdi. 1929 yılına kadar bir sorun yaşanmadı ama 1929 yılındaki Dünya genelinde yaşanan ekonomik kriz başladı. Haliyle buğday da bundan etkilendi. Ve Avusturalya Hükümeti buğday üretiminin artması için çiftçilere üretimi artırmaları için baskı yapmaya başladı ve üretimi destekleyeceğine söz verdi. 1932 yılına kadar buğday fiyatlarında düşüş yaşandı ve çiftçiler büyük zorluklar yaşamaya başladılar.

1932 yılında bu çok daha kötü bir noktaya geldi ve 20.000 kadar emu üreme sezonları olduğu için çiftçilerin buğday ektikleri bölgeye akın etme-

ye başladı. Batı

Avusturalya'nın sulu arazilerini rahat buldukları için o bölgeye yerleşmeye ve çiftçilerin ekinlerini aşırıya başladılar. Zaten ekonomik krizden dolayı sıkıntı çekmekte olan çiftçiler bu olayın üzerine içinden çıkılmaz bir duruma düştüler. Bu duruma daha fazla dayanamayacak olan çiftçiler Avusturalya Hükümetinden yardım istemek zorunda kaldılar. Bunun üzerine dönemin Savunma Bakanı Lewis bu olaya karşı bir çözüm önerisinde bulundu. Savunma Bakanı Lewis'in fikri azılı birer düşman olarak gördükleri emulara karşı savaş açmaktı. O dönemde daha iyi bir çözüm yöntemi bulunamadığı için bu fikir mecliste kabul gördü. Bu fikrin kabul görmesi üzerine Avusturalya Ordusu savaş hazırlıklarına başladı ve tek yönlü olarak emulara savaş açtılar.

Avusturalya Ordusu hafif makineli tüfeklerle ve sahra toplarıyla emulara karşı savaşmaya başladı ama emuların çok çevik ve çalıkların arasına ustaca saklanabilen hayvanlar olduklarını unutmuşlardı. Ne atıkları topları ne de kurşunları emulara isabet ettirmeyi başaramıyorlardı.

Bu savaş sonrasında Avusturalya askerleri 2.500 mermi atarak yaklaşık olarak 50 emu öldürebilmişlerdi. Savaştan sonra emular kaçarak o kaçarak kurtuldular ama bölgeden tamamen ayrılmadılar. Savaştan sonra Avusturalya Hükümeti savaşı kaybettiklerini açıkladı. Dönemin gazetesinde alay konusu olan bu olay gazete manşetlerine şöyle geçti:

"Savaş bitti ama henüz karşı taraf ile bir barış antlaşması imzalanamadı. Düşman işgal ettiği topraklardaki hakimiyetini koruyor."

Bu olaydan sonra emularla olan sorun tam olarak çözülemediği için daha sonraları da bunun benzeri olaylar yaşanmaya devam etti. Daha sonra yeniden yapılan bir savaşta 10.000 mermiye karşılık olarak 900-1.000 emu öldürülebildi. 1950 yılına kadar kesin bir çözüm bulunamadığı için o bölgeye bir çit çekildi ve bu sorun ortadan kalktı.

Ancak dinamik Osmanlı kuvvetlerinin akınlarına yeterli karşılık verilememesi durumunda Osmanlı

Dimbos Savaşı

Bizans İmparatoru 9. Mihail'in Koyunhisar Muharebesi'nde yaşadığı mağlubiyet İmparatorluğun doğu sınırlarındaki politikalarını gözden geçirmesine sebep oldu. İmparatorluğun merkezine yakın olmayan bu coğrafyanın doğrudan Bizans askerleri tarafından korunamayacağı açıldı.

kuvvetlerinin Bizans surlarına dayanması kaçınılmazdı. İmparator Mihail, Osmanlı tehdidini büyümeden önleyebilmek için yeni bir hamle yaparak Osmanlıların sınır hatları boyunca hüküm süren tekfurların tüm askeri güçlerini birleştirmeleri emrini vererek daha kapsamlı ve sayıca çok daha kuvvetli bir ordu ile doğrudan Osmanlı'yı ve Osman Gazi'yi bertaraf edecek bir taarruz planladı.

Osman Gazi, bu kez olası saldırıyı önceden haber alamamıştı. Bizans kuvvetlerinin yola çıkması üzerine harekete geçen Orhan Gazi, ordusunun başına geçerek Bizans kuvvetlerini Yenişehir Ovasında karşıladı. Bu savaşta tarafların asker sayıları tarih kayıtlarında belirtilmiyor. Ancak Koyunhisar Savaşında Osmanlı'nın askeri gücü hakkında bilgi sahibi olan Bizans'ın, bu kez işini şansa bırakmayacağı kesindir. Bu bakımdan Bizans kuvvetlerinin sayıca üstün olduğunu düşünmek gerekir. Zira

Osman Gazi, üzerine gelen ordudan ancak yola çıktıklarında haberdar olabildiği için takviye kuvvet temin etmesi de pek mümkün görünmemektedir.

Mevcut şartlarda Osman Gazi'nin en azından kendisiyle denk ve savaş teknikleri bakımından

oldukça üstün bir ordu ile karşı karşıya olduğu açıktır. Zira savaşın seyri de bunu göstermektedir.

Savaşın ilk safhalarında Bizans kuvvetleri üstünlüğü ele geçirmişler ve Osmanlı kuvvetlerini oldukça zorlamışlardı. Ancak Osman Gazi uyguladığı taktikler savaşın seyrini değiştirmeyi başardı. Önce Bizans akınlarını yavaşlattı. Ardından taktik üstünlüğü ele geçirerek düşman hattını geri çekilmek zorunda bıraktı.

Nihayetinde Bizans kuvvetleri daha fazla kayıp vermemek için geri dönseler de Osman Gazi tüm orduyu bertaraf etmek amacıyla taarruzunu yavaşlatmadı ve Bizans kuvvetlerini Dimbos Boğazı'nda sıkıştırdı. Dimbos Boğazı kontrolsüz bir geçişe elvermeyecek kadar zor bir darboğazdı. Bizans kuvvetleri boğazın kaçışa elverişli olmaması nedeniyle bu bölgede sıkıştı. İki ordu burada bir ölüm kalım savaşına giriştiler. Uzun, yorucu ve meşakkatli bir muharebenin ardından Osman Gazi, Bizans kuvvetlerini bertaraf etmiş, ancak bu çetin muharebede Osmanlı ordusunun kayıpları da ağır olmuştur. Şehitlerin arasında Osman Gazi'nin kardeşi Gündüz Alp'in oğlu Aydoğdu da bulunmaktaydı.

Bizans ordusunu bozguna uğratan Osman Gazi, Kastel tekfurunu savaş meydanında öldürdü. Ancak Erdenos ve Kite tekfuruları kaçmayı başardı. Bursa tekfuru ise hisara sığınarak canını kurtarabildi. Osman Gazi, yeğeninin intikamını almak için Kite tekfurunu Ulubat köprüsüne kadar takip etti. Ancak Kite tekfuru, Osman Gazi'ni peşini bırakmayacağını anlayınca canını kurtarmak için Ulubat tekfuruna sığındı. Ulubat tekfurunun kale si geniş bir göl havzasının doğal koruması altında bulunuyordu. Üstelik Ulubat köprüsü saldırı için bir darboğaz durumundaydı. Kaleye taarruz için ağır kayıplar verilmesi muhtemeldi.

Osman Gazi, yeğeninin katili olan Kite tekfurunu Ulubat tekfurdan sulh yoluyla istedi. Verilmesi durumunda gölü dolaşarak kaleye saldıracağını belirtti.

Ulubat tekfuru, Osman Gazi'nin ne pahasına olursa olsun kaleye ulaşacağını anlayınca bir anlaşma önererek Kite tekfurunu teslim etmeyi kabul etti. Bu anlaşmaya göre Ulubat tekfuru Kite tekfurunu teslim edecek, Osman Gazi'de kendisinden sonra gelecek haleflerinin Ulubat köprüsünü geçmeyeceğine dair

söz verecekti. Osman Gazi bu anlaşmayı kabul ederek Kite tekfurunu teslim aldı ve Kite kalesinin önünde idam ederek kaleyi zaptetti. Bu fetih ile Osman Gazi, hâkimiyet alanını Ulubat kalesi sınırlarına kadar genişletti.

Osman Gazi'nin Ulubat tekfuru ile yaptığı an-

laşma oldukça manidar ve veciz bir vaka olmuştur. Osman Gazi, verdiği sözde öylesine sadık kalmıştır ki kendisinden sonra Bursa tamamen fethedildiğinde bile bu köprü kullanılmamış, Ulubat güzergâhı üzerindeki ulaşım kayıklarla sağlanmıştır.

Dimbos savaşı sonrasında Kite'nin zaptedilmesi ile Bursa üç taraftan kuşatılmış oldu. Ancak Bursa hisarı mukim surlarla çevrilmişti. Hem coğrafi bakımdan güçlü bir savunma hattına hem de uzun sürecek bir savaş için yeterli erzak ve nüfusa sahipti. Osman Gazi doğrudan hisara saldırmak yerine bölgeyi uzun yıllar sürecek bir kuşatma altına almayı tercih etti. Böylece tekfurluğa giriş ve çıkışlar kesilecek, ticaret yolları kapatılacak, uzun yıllar sürecek istikrarlı bir kuşatma ile tekfurluğun ordusu yıpratılacaktı. Bursa hisarının ana girişini kontrol altına alacak bir hisar yaptırılarak Bursa'nın dünya ile bağlantısı kesildi. Osman Gazi Bu kaleye yeğeni Aktemür'ü bıraktı. Bir hisarda stratejik bir nokta olan Bursa'nın dağ yamaçlarına yaptırarak Bizans tarafından gerçekleştirilebilecek olası bir taarruza karşı önlem aldı. Bu iki kalenin yapımı bir yıl kadar sürdü. Kalelerin etrafına yerleşim alanları ve köyler kuruldu. Bölgedeki demografik yapı güçlendirilerek hem ikmal hem askeri ihtiyaçlar için kendi kaynaklarını üretebilmesi sağlandı. Böylece Bursa dış dünya ile bağlantısı kesilmiş bir kale haline getirildi. Bursa kuşatması 1326 yılına kadar tam 23 yıl devam etti. Nihayet 1326'da Osman Gazi'nin oğlu Orhan Gazi tarafından Bursa tekfurunun kendi rızası ile teslim olmasıyla fethedildi.

Firaz Muharebesi

Firaz Muharebesi, Müslüman Arap kumandanı Halid bin Velid'in Irak'ta Bizans İmparatorluğu, Sasani İmparatorluğu ve Hıristiyan Araplar'a karşı yapmış olduğu son muharebedir. Halid'in ordusu 15.000 kişiyi içeriyordu. Buna karşın Bizans İmparatorluğu, Sasani İmparatorluğu ve Hıristiyan Araplar'dan kurulu birleşik güç orduları Halid'in ordusundan fazlaydı. Bazı kaynaklara göre onlar on kat fazlaydı.

Savaşın sonucu; Halid ve Müslüman Fethleri için zaferdi.

Müslümanlar Fırat vadisinin sahibiydiler. Bu vadiye Firaz, Pers İmparatorluğu'nun ileri karakol ucundaki garnizon noktasındaydı. Halid, Persleri bu karakol noktasından olduğu kadar uzağa sürmeye karar verdi. Halid, Firaz'a doğru Müslüman kuvvetleriyle sefere çıktı. Oraya 633 yılının Aralık ayının ilk haftasında vardı. Firaz, Pers İmparatorluğu ve Bizans arasında bir sınır bölgesiydi. Bizanslıların olduğu kadar Pers garnizonu da burada konaklamaktaydı. Müslümanlara rağmen Bizans garnizonu, Pers garnizonuna yardım etmek için gelmeye karar verdi. Persler, Bizanslı'lar ve Hıristiyan Araplar müslümanlardan sayıca on kat fazlaydı.

Koalisyonun görkemli baskısıyla Bizans generali, Halid bin Velid'e koşulsuz teslim olmasını söyleyen kibirli bir mesaj gönderdi. Halid bin

Velid, mektubun cevabını savaş alanında vereceğini bildirdi.

Halid, düşmana Fırat'ı geçmesi için bir süre verdi. Düşman Fırat'ı geçer geçmez Halid Müslüman kuvvetlere, harekete geçmeleri için emir verdi. Pers ve Bizans birleşik güçleri nehri arkalarında bırakmışlardı. Şimşek gibi hızlı hareket ederek müslümanlar nehir üzerindeki köprüye saldırdılar ve onu işgal etmeyi başardılar. Düşman bir kısa süre altında tutuldu. Müslümanlar ataklarını şiddetlendirdiler. Düşmanı kısırdılar. Ardından ölümcül çatışma hasil oldu. Düşman kısa süre sonra alanı kaybetti. Persler ve Bizans kuvvetleri geri çekilerek ya nehre atladılar ya da ölüme gittiler. Kanlı bir savaş oldu. Elli bin den fazla düşman askeri savaş alanında yere düştü. Savaş kısa sürede Firaz'da sona erdi ve Persler'in son kalesi müslümanların eline geçti.

KAYNAKÇA

www.tarihmakinesi.wordpress.com
www.tarihbilgisi.net
www.islamansiklopedisi.info
www.bilginindeposu.com

Sadullah Hamza YAŞAR

İSTANBUL'UN GÜNDELİK HAYATINA BİR BAKIŞ

“

*İstanbul'un
Osmanlılaşmasında
en önemli rolü
saraylar oynamıştır.*

”

“

*İstanbul'da, Osmanlı
tarzında yapılan
ilk saray Fatih
Sultan Mehmed Han
tarafından yaptırılan
Yeni İmparatorluk
Sarayı veya daha
meşhur adıyla
Topkapı Sarayıdır.*

”

RADİ DİKİCİ'NİN “DÖRT İSTANBUL” ADLI ESERİNDEN İZLENİMLER

Saray ve Harem

700.000 metrekairelik bir alan kaplayan saray iki ana bölümden oluşmaktadır. Bab-ı Hümayun'dan girilen ilk avlu, 4.000 at kapasiteli ahır, darphane, bir hastane, halkın arz ve şikayetleriyle ilgilenen ofisler, fermanların basılıp dağıtıldığı ofisler, kuyumcular, amberciler, silahçılar gibi birimlerin bulunduğu ve içinde yaklaşık 600 zanaatkarın çalıştığı halktan herkesin girebileceği bölümdür.

Babüsselam veya Orta Kapıdan girilen ikinci avluya ise sadece davetliler ve saray erkani girebilirdi. Burası sarayın ana birimlerinin başladığı bölümdü. Bab-ı Hümayun'un karşısındaki küçük kapıdan Sultanın ikametgahına oradan da Harem'e geçilirdi. Ayrıca bu bölümde III.

Murat Köşkü, I. Ahmet Köşkü, III. Ahmet Yemiş Odası, Hünkar Sofası ve Valide Sultan Dairesi vardır.

Fatih, sarayını Topkapı'ya taşımaya rağmen Harem'i ve hizmetkarlarının büyük bölümünü Eski Saray'da bırakmıştır. Bu Harem'in siyasetten uzak olmasına neden olmuştur.

Lakin hanımı Hürrem Sultan'a olan tutkusuyla bilinen Kanuni döneminde Eski Saray'da çıkan bir yangın sebebiyle Sultan Harem'in Topkapı'ya taşınmasına izin verir. Bu sayede Harem ilk defa Kanuni döneminde siyasette etkili olmuştur.

Sana Dün Bir Tepeden...

Şehirler Kraliçesi diye anılan İstanbul 7 adet tepe üzerine kurulmuştur. En önemli yerleşim yerleri tepeler üzerindedir.

Örneğin halkın soylu, zengin, paşa vs. kesimi tepelerde yaşarken daha fakir kesim bu tepelerin yamaçlarında yaşamaktaydı.

Birinci tepede göze ilk çarpan şey Topkapı Sarayıdır. Saraydan sağa doğru bakıldığında köyleri, camileri, köşklere ve yeşil tepecikleriyle Üsküdar; sola doğru bakıldığında Haliç ve kırmızı damlı evleri ve gri renkli kulesiyle Galata görünürdü. Yine birinci tepede Ayasofya, Sultanahmet, Küçük Ayasofya ve Sokollu Mehmet Paşa Camileri; Aya İrini ve Yerebatan Sarayı vardır.

İkinci tepede ise Nuruosmaniye Camii ile Kapalı Çarşı yer alır. Üçüncü tepede Fatih'in inşa ettirdiği Eski Saray bulunurdu. Ayrıca yine bu tepede Şehzadebaşı, Beyazıt ve Süleymaniye Camileri bulunur. Dördüncü tepedeki en önemli eser Fatih Camiidir. Beşinci tepede ise Ahmet Paşa, Gül ve Fethiye Camileriyle St. George Kilisesi bulunmaktadır. Edirnekapının bulunduğu altıncı tepede ise Kariye ve Mihrimah Camileri vardır. Diğerlerinden biraz uzak olan yedinci tepe Haliç'le Marmara arasında kalan ve Trakya Ovası'nın uzantısı olan bölümdür. Başta Yedikule olmak üzere Hekimoğlu Ali Paşa, Kocamustafapaşa ve İmrahor Camileri bulunur.

Şehir kurulurken tepelerin seçilmesindeki bir diğer etken de hava şartlarıdır.

Lakin 1840'larda yazın boğucu sıcağından kaçmak isteyen zenginler Üsküdar, Boğaziçi'nin serin ve ferah havasını tercih etmeye başlamışlardı...

Köprülüler

İstanbul'da 27 Temmuz 1612 Pazartesi günü doğan IV. Murat 1623-1640 yılları arasında devlete çeki düzen vermek için çok uğraşır. Ancak 28 gibi genç bir yaşta vefat etmesi üzerine devlet tam anlamıyla çöküntüye uğrar. Venedik Donanması, 1656 yılında Çanakkale Boğazını kapatarak geçişi ablukaya alır.

Korkuya kapılan İstanbullular akın akın şehirden kaçımaya başlarlar. Aynı esnada yeniçeriler de ayaklanır. Devlet yönetiminde basiret timsali Kösem Sultan da olmayınca henüz genç ve yeterli tecrübesi olmayan Valide Turhan Sultan o zamanlar 80 yaşında olan tecrübeli devlet adamı Köprülü Mehmet Paşa'yı saraya çağırır.

Köprülü'ye kadar padişahlar sadrazamlarını iki hususa dikkat ederek seçerlerdi; ilki sadrazamın Türk asıllı olmaması, ikincisi ise sadrazamlığın babadan oğula asla intikal etmemesi. Köprülü Mehmet Paşa Arnavut asıllı olduğundan ilk kurala uymaktadır. Lakin paşadan sonra ikinci kural değişir. Ayrıca Köprülü Mehmet Şartlı olarak makama gelen tek sadrazamdır. Şartları şöyledir:

- Bütün talepler ve istekler Sultandan gelecek,
- Harem sadrazamdan özel taleplerde bulunamayacağı gibi devletin bekası için harcamalarına kısıtlama getirilecek,
- Bütün askeri ve resmi görev atmaları Sultanın onayıyla sadrazam eliyle yapılacak, sadrazamın özellikle istemediği biri göreve getirilmeyecek,
- Sadrazamdan devlet sırlarını hiç kimseye açıklaması istenmeyecek.

Şartların kabul edilmesiyle Köprülü Mehmet sadrazam olur. Derhal faaliyete geçen paşa, ilk olarak kendi adamlarını şeyhülislam ve reisülküt-tab yapar. Devlet harcamalarını kontrol ederek gereksiz olanları derhal durdurur. Yeniçeri Ağasını ve Kaptanpaşayı değiştirir. Yeniçerilikle alakası olmayıp ocakta barınanlardan ocağı temizler; karşı çıkanları mazeretsiz astırır. Paşa korkusu ile disipline giren donanma Çanakkale'yi Venediklilerden temizler ve dahi Limni Adasını geri alır. Bu sayede İstanbul tekrar huzura kavuşmuş olur. Paşa ölmeden önce oğlu Fazıl Ahmet Paşayı yerine vasiyet eder.

Devlet tecrübesi de olan sıkı eğitimden geçmiş Fazıl Ahmet Paşa sadrazam olur. Babasına nazaran daha affedici olan Ahmet Paşa da devletin nizamını ve huzurunu korur. Ondan sonra yerine

kayınbiraderi Merzifonlu Kara Mustafa Paşa geçer. Fazıl Ahmet Paşanın küçük kardeşi Fazıl Mustafa Paşa önce vezir daha sonra kaymakam olur. Sadrazamın talebiyle Ayasofya'da ulemayı toplayarak devlet işleriyle ilgilenmeyen Sultan IV. Mehmet'in hallini talep eder ve Sultan tahttan indirilir.

Yeni Sultan Fazıl Mustafa Paşa'yı sadrazam yapar. Hazine-deki kirli paranın temizlenmesini isteyen sadrazam haksız toplanan vergilere düzenleme getirir; başka dinden olanların vergi muafiyetlerini kaldırır. Kendisinden sonra sırayla Amcazade Köprülü Hüseyin Paşa ve son Köprülü olarak oğlu Köprülü Damat Numan Paşa

geçer. Osmanlı'nın kaderinde bu denli etkili olan tek sülale Köprülülerdir...

Payitahtta Yaşam

17. yüzyılın ortalarına doğru İstanbul mimari şaheserlerini şehrin yapısıyla bir araya getirmiş, iki cihanın incisi haline gelmiştir. Bir yandan camiler bir yandan yeni yapılan saray ve konak vs. ile gittikçe güzelleşen şehri daha da güzelleştiren bir unsur da bahçelerdir. Osmanlı, şehirde zaten var olan bahçelere yenilerini eklemiştir. Örneğin sadece III. Ahmet döneminde başta Haliç kıyıları olmak üzere Marmara kıyıları ve Boğaziçi yüzden fazla bahçeyle donanır.

Bahçelerde İran ve Batı tarzından farklı olarak erguvan, servi ve kavak ağaçları kullanılır. Osmanlı'daki diğer bir özellik de mezarlıklardır. Şeh-

rin tepelerinde ve dış kesimlerindeki mezarlıklar serviler ve çeşitli çiçeklerle birer bahçe gibi bezenir. 18. yüzyılın başlarında Boğaziçi'nde üzüm bağları ve meyve bahçeleri yaygınlaşmaya başlar. Hatta zenginler verdikleri davetlerde birbirleriyle yarışmışçasına yetiştirdikleri ender meyve ve çiçekleri sergilerler.

Yalı ve konaklar İstanbul'da önemli yere sahiptir. Avrupa'da yangınlar sebebiyle kullanılmamaya başlanan ahşap deprem bölgesinde bulunan şehirdeki köşkler için birebirdir. Ayrıca Osmanlı'da şu anki manasıyla mobilya kullanımı yoktur. Evlerde yalnızca duvar diplerine döşenen motif ve işlemlerle dolu sedirler ve yemek yemek için kullanılan sinler bulunurdu. Masa kullanımı II. Mahmut döneminden sonra yayılmıştır. Türk evlerinde yatak odası yoktur. Odalarda yüklük denilen dolap-

larda saklanan yer yatakları, ince işlemeli yorganlar, yastıklar ve saten örtüler gece olunca çıkarılır ve yatak hazırlanırdı. Banyo yerine gusülhane ve mermer hamamlar bulunurdu.

Peçevi'ye göre İstanbul'da 4 zevk unsuru vardır: Tütün, Kahve, Şarap ve Afyon...

Tütün şehre ilk olarak 1601 yılında Amerika'dan getirilmiştir. Başta hocalar ve devlet adamları tarafından yasaklansa da halka engel olunamayacağı anlaşılınca bu yasak kalkar. Kahve ise 16. yüzyılın ortalarında Yemen'den gelir. Tütün gibi hızla yayılır. İstanbul'da ilk kahvehane Paris ve Londra'dan 100 yıl kadar önce iki Suriyeli tarafından

açılır. Sonrasında hızla yayılan kahvehaneler halk için sosyal alan olmanın dışında bir tarz haline gelir. İstanbul'da 19. yüzyılın başına kadar 2500'e yakın kahvehane açılır.

Afyon ve şarap İslam'da yasak olmasına rağmen çok rağbet görürdü. Padişah, sadrazam ve şeyhülislam halka yasak olan şarabı kendi köşk ve saraylarında kullanırdı. 17. Yüzyılın sonlarına ortaya çıkan bir diğer zevk unsuru da avcılıktır.

III. Ahmet döneminin en gözde mekanı Sada-bad'dır. Bahçeleriyle adeta cennetten bir köşe olan mekan ne yazık ki III. Ahmet'in tahttan indirildiği Patrona Halil İsyanında yakılıp yıkılarak harabeye çevrilir.

Batılılaşmada İlk Adımlar

Batılılaşma adına ilk somut adımlar Sultan Abdülmecit döneminde atılır.

Sultan tahta geçtiğinde henüz 16 yaşındaydı. Arapça, Farsça ve Fransızca'yı çok iyi bilen Sultan 600 küsur hüküm sürmüş imparatorluğun en narin, yakışıklı ve en kibar sultanıdır.

Mısır-Osmanlı ilişkilerinin bir an evvel düzeltme çalışmaları olumlu sonuçlar verince İstanbul tekrardan bir altın çağa başlar. İlk olarak şehir içinde buharlı vapurlarla ulaşım sağlanmaya başlandı. Sonra Babiali kendi telgraf servisini kurarak gerek yurt içinde gerekse yurt dışında iletişimi sağladı. Yedikule-Beyoğlu arasında atlı tramvay seferleri başladı. Trafiğin yoğunlaşması sebebiyle Galata Köprüsü genişletildi, altına lokanta ve dükkanlar açıldı. Subaylar modern tarzda üniforma giymeye başladı. Genel olarak şehirde istanbulün giyilmesi yaygınlaştı.

Devlet uluslararası sergilere ilk olarak 1851 Londra Sergisiyle katılmıştır.

Ardından Pariz Uluslararası Sergisi(1855) ve 2. Londra Uluslararası Sergisine(1862) ve daha nice-lerine katılır ve bir çok madalya ve mansiyon alır. Şehirdeki köle pazarı kapatılır lakin köle ticareti gayrikanuni olarak devam eder.

Padişah musikiye olan düşkünlüğünden Dolmabahçe Sarayı içine bir opera binası yaptırır. Ama ne yazık ki bina daha sonra yanarak kül olur.

Bunların yanısıra edebiyatta da büyük bir değişim söz konusudur. Namık Kemal başta olmak üzere birçok şair ve yazar, dilin Arapça ve Farsça sözcüklerden temizlenmesi gerektiğini savunur ve bu minvalde çalışmalarda bulunurlar.

Galata Bankerleri de bu dönemde ortaya çıkar. İlk banka açılır ve hızlıca sayıları 10'u bulur. Bankerlerin Rum halka destek vermesiyle şehirde 88 yeni Rum okulu açılır. Bulgarların da yoğun olduğu şehirde ilk bulgar gazetesi ve ilk bulgar kilisesi açılır. O dönemde İstanbul'a bakınca tam bir tezatlar şehri olduğu görülürdü. Örneğin Sultan Cuma namazından sonra Beyoğlu'ndaki Naum Efendi Tiyatrosu'na opera dinlemeye giderdi.

1871 yılında Ahmet Vefik Paşa'nın bağışladığı bir arazi üzerine kurulan ve İngilizce eğitim veren Robert Koleji'nde birçok Bulgar öğrenci eğitim görür. Daha sonra bu öğrenciler Bulgar İsyanı'nın mimarları olurlar. Dünyada hiçbir şehir besleyip büyüttüğü, eğiterek adam etmeye çalıştığı kişilerin (öğrencilerin) ihanetine İstanbul kadar uğramamıştır...

KAYNAKÇA:

DİKİCİ, Radi, Dört İstanbul, 2.Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2014. Anonim (Pinterest), (Erişim tarihi:01.01.2019), <https://tr.pinterest.com/>

BEŞ Harf

BEŞ Harf, Kimisinin Yaşamı
BEŞ Harf, Kimisinin Dramı
Zaman Derler Tanımı Kısıtlı
Ne Süresi Belli Ne Anlamı
Yavaş Geçer Kafeste Sıklar.
Hızlı Geçer Heyecanı Çıkar.
Yarınmaz insana imbat Çağlar.
Hâşisi sarar sıkı belü Değil
Pranga da olur hasara kullanana
Gül de olur çoraşı bereket kılana
İsraf da olur harman savurana
Cevher de olur kıymetini bulana
Kör kendini göstermek ister.
Sağırın kulaşına fısıldamak
Nitekim boşluktabir uğraşamaz.
Ne de olsa Davul Zurna az
Zamanın içinde açarlar bir cep
Her isteşini çomaşında içine tep
Döner taker onun da zamanı var.
Ne kadar yapsan da atar yamalar.
Zaman geçip gıdıyor selam vermeden
Bir hoşça kal bil demeden
Yakalayamadım başladım ta en geriden
Zamanın bol diye geçme kendinden...

Abdullah GACI

ESKİ ZAMAN MUTFAĞI OSMANLI

Ahmet Arif UZUN

600 yılı aşkın egemenliğini sürdürmüş olan Osmanlı Devleti'nin geniş bir mutfak kültürüne sahip olduğu aşikâr. Gelin bu mutfak kültürünü beraber tanıyalım.

Öncelikle Osmanlı Mutfağı'nı bir mutfağa benzetmek gerekirse Halep(Suriye) Mutfağı gayet güzel bir örnek olacaktır. Fatih Sultan Mehmed tarafından yaptırılan Topkapı Sarayı'nın mutfak bölümü 5250 metrekarelik bir alanı kapsar. Yemeklerin pişirildiği bölümler dışında: Kiler, aşçı ve yamakların koğuşları, bir çeşme, bir cami ve bir hamam bulunuyordu. 8 bölümden oluşan mutfakta her bölümün ayrı ocağı, ayrı fırını ve farklı uzmanlık alanları olan aşçı ve yamakları bulunurdu. Saray mutfağında hamurcular, simitçiler, pilavcılar, kebabçılar, kuşhaneciler, sebzeciler ve tatlıcılardan oluşan 60 kişilik aşçıları grubu ve 200'e yakın yamak çalıştığı söyleniliyor. Padişahattan en aşağı saray görevlisine kadar herkesin yemekleri bu mutfaklarda pişerdi. Padişah ayrıca, Enderun kısmında bulunan ve usta aşçıların hizmet ettiği Kuşhane adı verilen mutfaklardan da faydalanıyordu.

SARAY'DA MUTFAK HİZMETLERİ

Saray'da divan vezirleri ve Harem halkı için yapılan yemekler Has Mutfakta, Padişaha özel

yemekler Kuşhane Mutfağı'nda, Haremin üst seviyeli kadınlarına Valide Sultan Mutfağı'nda, Harem Ağalarına Kızlarağası Mutfağı'nda ayrı ayrı yemekler pişiyordu. Günde yaklaşık 4000 kişiye yemek hazırlayan, özel günlerde 10.000 yeniçeriye çorba-pilav-zerde hazırlayan bu hizmetlilerin sayısı 500 kadardı. Bunların yanında 400 kadar da Helvacı(Tatlıcı)vardı. Padişaha yemek pişirenler ise Zülüflü Baltacılardan iki kişi ve bunlara bağlı yeterince aşçı ve helvacıdan oluşmaktaydı.

OSMANLI MUTFAĞI YEMEKLERİ

Ete düşkünlüğü ile bilinen bir toplum olan Osmanlı'da kaynaklara göre sığır eti tercih edilmekteydi. Eti fazla kaçırıp "Gut" hastalığına yakalanan paşalara rastlamak da mümkündü. Av hayvanları çok tüketilmemekle beraber özellikle Kanuni Sultan Süleyman'ın ava düşkün bir padişah olduğu ve 2 bin kişi ile katıldığı meşhur av turları olduğu söylenmektedir.

- İstanbul yiyeceğini üç ana merkezden temin etmekteydi: Balkanları da içine alan Rumeli tarafı Anadolu, Güney Marmara ve Batı Anadolu Mısır(pirinç, mercimek, nohut, baharatlar...)
- Balığın Osmanlı'da çok az tüketildiğine inanılırdı ama son bulgular bu

tezi çürütmüştür. Evliya Çelebi'nin betimlemesiyle "Deniz Haşeratları" çok benimsenmemekteydi. Fakat 2.Mehmed'in Istakoz, karides ve havyarı çok sevdiği aktarılmıştır. Zeytinyağı, salça gibi maddelerin yerine kuyruk yağı, çeşitli baharatlar veya yahni gibi yemeklere bazı meyveler eklenmekteydi.

- Balık her ne kadar paşalar, ağalar ya da elit tabaka için rağbet gören bir yemek olsa da Müslüman ve Gayrimüslimler arasında "Gece" aleminin bir yemeği olarak bilinmekteydi. Ama balık o kadar önemliydi ki paşalar ve ağalar içinde sadece onlara özel boğazda balık avlayan balıkçılar vardı.
- 2.Mahmud ve elit çevreleri tarafından çok fazla rağbet gören Kılıç balıkları boğazı hızlı bir şekilde Marmara'ya doğru geçince Divan-ı Hümayun'a müracaat ediliyor ve görüşme devlet meselesi haline getirilip Kaptan-ı Derya'ya Marmara'dan Kılıç balıklarının geri getirilmesi için emir veriliyor. Ama bunun gerçekleşmesine gerek kalmadan Kılıç balıkları kendiliğinden boğaza geri dönmüşlerdir.

****Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi**

boyunca tek verdiği tarifi Hamsi Pilakisi olduğunu biliyor muydunuz?*

- Osmanlı'da ilk zamanlarda mısır, Mısır'dan girdiği için mısır buğdayı olarak anılmaya başlanıyor. Daha sonra mısır diye anılıyor.
- Hindi, Amerika'dan gelen bir kanatlıdır. İlk rastlandığı kayıtlar 18.yy'da Muhsinzâde

Mehmet Paşa'nın ilk valilik yıllarında mutfak defterlerine Tavuk-i Hindi olarak geçmiştir.

- 16.yy sonlarında Karadeniz'de çay bitkisi tutmasına rağmen geçmişimizde inatla Mersin, Adana ve Urfa'da yetiştirilmeye çalışılmıştır. Ama en sonunda Karadeniz'de yetiştirilmeye karar verilmiştir.
- Saray'da pilav haşlama usulü ile piştikten sonra üzerine biraz şeker serpiştirilir ve üzerine ince marul kıyılarak kaşıkla yenilirdi.
- Osmanlı'da işkembe çorbasının ismi "Zarafetül Kabahat" idi. Evliya Çelebi'nin kayıtlarında bu çorbanın çok güzel olduğu ama gece aleminin bir yiyeceği olduğu da özellikle belirtilmiştir.
- Elma Dolması, etli ayva ve kavun dolması çokça yapılırsa da Osmanlı'ya Abbasilerden gelmiştir.
- Pırasa da Osmanlı Mutfakçı'na sonradan girmiş olan sebzelerdendir. Ama önceleri çiğ olarak yenildiği için halkta rahatsızlık uyandırmıştır. Halk arasındaki bu rahatsızlık Şeyhülislam Ebusuud Efendi'ye kadar gitmiştir. Sorarlar:

Pırasa demekle mağfur nesneyi yemek olur mu?

Olur ama mescide gitmeyecek, demiştir.

- 2. Mahmud Dönemi'nde Saray'da Moskof Çayı ve Japon otu içilmiştir.
- -Kanuni Dönemi'nde Tokat'ta ciddi anlamda Mahlep Şarabı yapılır, İngiltere ve İtalya'ya satılırdı.

TATLI

Osmanlı'da diğer deyimlerden biri de Turşucular ikinci sınıf insandır; Helvacılar birinci sınıf. Tatlıya her zaman daha fazla ilgi duyulmuştur.

-Osmanlı'da Saray Mutfağı'nın reçel ihtiyacının büyük kısmı Adana'dan karşılanıyordu.

-Tatlılarda şeker ihtiyacı baldan karşılanmaktaydı. Ramazanda hepimizin bildiği gibi güllaç yapıldı ve benzer şekilde aşure de özel günler listesindeydi. -Ayrıca Osmanlı'da Ayva Tatlısının da yerinin çok ayrı olduğu bilinmekte. Reçel kültürünün çok yaygın olduğu ve karpuz, kavun hatta ceviz ve patlıcan reçeli yapıldığı söylenmektedir.

PADIŞAHLARIN EN SEVDİĞİ YEMEKLER

- Yufkalı Dörüzziyafe Köftesi
- Fodula
- Matancana
- Mahmudiye
- Kavun Dolması
- Akike
- Süt Kebabı
- Beyrani
- Mıhlama

YİYİNİZ,
İÇİNİZ,

FAKAT İSRAF ETMEYİNİZ;

ÇÜNKÜ

ALLAH

İSRAF EDENLERİ

SEVMEZ

ARAF-31

RESSAM CEMAL TOY İLE SÖYLEŞİ

Bize kısaca kendinizden bahsedebilir misiniz?

Çocukluğumdan resim yapmaya meraklıyım. 18 yaşında İstanbul'a gelmişim bu süreçte ressam İlhami Atalay ile tanıştım daha sonra onun teşvikleriyle Mimar Sinan Üniversitesi'ne gittim. 1991 yılında oradan mezun oldum o gün bugündür pek çok sergiye katıldım, yurtdışında da sergilerimiz oldu.

Eserlerimizin genelde pek çoğu yurtdışında burada Sultanahmet'te de Doruk Art Gallery'var Fethiye'de de birkaç tane galeriyle de çalışıyorum . Bir de

sanat gezginim diye bir internet ortamı var. Oradan da eserlerimiz sergilenmekte sanatseverlerle buluşabilmekte .Yaklaşık 26-27 yıldır resim serüvenime devam ediyorum ,resim yapıyorum . Aynı zamanda 25 yıldır da sanat eğitmeni olarak görsel sanatlar dersine girmekteyim.

Kendinizi nasıl keşfettiniz?

O çocuklukta belli oluyor. Özellikle lise yıllarımda hep resim yapardım. Sürekli derslerde resim yapardım karikatür çizerdim. Ö zaten kendisini belli eder bir şekilde ortaya çıkar.

Aileniz resme olan ilginize ne karşılık verdi?

Amcazade yani amcamın oğlu Ali Toy meşhur hattat mimar onun teşvikleri çok oldu onun desteği sayesinde İlhami Atalay'la tanıştık. Mimar Sinan'a gitmem için de o cesaretlendirdi. Sanatçı olduğu için önümüzde bir örnek vardı. Bizim için böyle daha kolay oldu yani bir örnek olması ailede birisinin olması .O hat alanında ilerledi geçen sene Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Ödülünü ona verdiler. Aile de böyle bir örneğin olması bana cesaret verdi diyebilirim.

Resim dışında başka sanatlarla ilgileniyor musunuz hobileriniz nelerdir?

Şiir ile ilgileniyorum özellikle İsmet Özel'i çok severim. Şiirsiz olmaz. Mesnevileri çok severim, beyitler, oradaki anlam benim için çok önemli. Yani hobilerim var tabii ki ama sürekli üretmemiz gerektiği için vakit bulamıyoruz. Ama gençliğimizde futbola ilgileniyorduk. Ama belli bir yaştan sonra vakit bulamıyoruz. Bunlara bir de fotoğrafçılık dahil, eskiden fotoğraf çekiyordum tabii ki şu anda daha çok sanata yoğunlaştık.

Bu işi yapma saydınız hangi işi tercih ederdingiz?

Öğretmenlik çok kutsal bir meslek, şu anda her ikisini de yürütüyorum. İlkokul öğretmenliği çok güzel, yani çocuklar saf, temiz. Eğitim gerçekten o yaşlarda veriliyor. Yani özellikle yedi yaşına kadar ne öğretirseniz o kalıyor, insanın davranışları şekilleniyor herhalde öğretmenlik derdim.

Sanatın insan üzerinde ki etkisinden birkaç kelime ile bahseder misiniz ?

Bugün, depresyon, sıkıntı, psikolojik rahatsızlıklar almış başını gidiyor. Güzel bir işle uğraşmak, sanatla uğraşmak, edebiyatla uğraşmak, şiirle, sinema ile veya sanatın başka kollarıyla uğraşmak insanın gerçek hayatın sıkıntılarından kurtarır. Yani sizin evinizde tablolar varsa, onları seyredersiniz. Onlardan bir anlam, bir şey, kendinizden bir parça bulursunuz. Kitap okuyarak şiir okuyarak bir yolculuğa çıkarsınız. İnsanı bu sıkıntılı süreçlerden gerçek hayatın o acımasızlığından sanat uzaklaştırır. Sevdiğiniz bir tablo sizi hayallere götürür.

Ruhunuzda bir bağışıklık sağ- lar ve inanılmaz derecede moti- vasyon sağlar. Moral değerimizi sanat yükseltir. İnsanın, gün- müz insanının en büyük stresle baş etme yöntemlerinden birisi de, güzel ve estetik olanla stres- ten kurtulmak. Günümüzde pek çok insan stresle baş başa kalı- yor. Ama sanat eserlerine bak- tıkça insan güzelle haşır neşir oldukça, yani tarihi bir yapıya, mesela eski bir mozağe baktı- ğında tarihi camiye veya sanat eserine baktığında oradaki gü- zellikler aslında bizim ruhumuza hitap ettiği için pek çok açıdan insanı tamir eder. Çünkü insanın güzelliğe ihtiyacı vardır. Güzel olan şeylere karşı meyillidir.

Ulaşamadığınız biriyle ta- nışma imkanınız olsa bu kim olurdu, ondan neler öğren- mek isterdiniz?

Yani birkaç tane büyük meş- hur ressam var. Dünya çapında işler üreten, onlarla tanışmak isterdim. Mesela Alman sanatçı Kyfer var bu sanatçının devasa büyüklükte bir atölyesi var. Eski bir tank fabrikasını ve çevresin- deki 30.000 - 40.000 dönümlük araziye atölye olarak kullanıyor. Çok büyük devasa çaplı işler ya- pıyor ve çok büyük destek alıyor. O çapta büyük işler yapmak is- terdim. Onun yaptıkları hakika- ten çok iyi. Duruşu da çok hoş- ma gidiyor. Daha çok insanlığa ölümle hayat arasındaki bağlan- tıyı anlatmaya çalışan bir yapıyı var. O sanatçıyı beğeniyorum.

Resim çizmek yetenek ister mi yoksa yeterli teknik bilgi ve deneyim ile iyi resim çizilir mi?

Her çocuk aslında bir sanat- çıdır. Picasso derki "Her çocuk sanatçı doğar, ama önemli olan

büyüdüğünde sanatçı kalabil- mektir." der.

Resim tabii ki yetenek işi. Re- sim alanında kendini geliştirmek istersen zorluk çekeceksin.

Resim alanında kendini gelişt- tirmek isteyen kişilere ne tür önerilerde bulunursunuz ?

Öncelikle iyi bir usta bulmak lazım. Çok çalışmak gerekir. Özellikle insan yüzü çok önemli- dir ,mesela ben bütün arkadaşla- rımın resimlerini çizdim .kendi portrede aynada çizdim. Zaten ressamlar, eski rönesans ressam- ları el, yüz, ayakları ustalar çizip geri kalan taraflarını çıraklar ta- mamlarmış. Mesela Mikelanjelo Sistine Şapeli'nde ki eserlerinin çoğu üç yılda bitmiş. O eserin üç yılda bitme ihtimali yok normal şartlarda. Ama bu dediğim gibi ekip, çalışması ile bitirmişler. Bu anlamda usta - çırak ilişkisi çok önemli. Mesela ben İlhami Ata- lay'ın atölyesinde on sene çalış- tım tabii ki başka işlerim de var- dı. Ama on yıl o hukukum sürdü. En son bana dedi ki bir atölye aç kendine öğrenci yetiştir.

Ondan sonra sanat macera- mız devam etti.

Günün hangi saatlerinde daha verimli çalışabiliyorusu- nuz?

Sabah çok erken çalışabili- yorum, öğlene kadar özellikle. Yazınki güneş ışığını çok sevi- yorum. İlk saatlerden itibaren öğlene kadar ki vakit çok hoş. Bir de ikindi ile akşam arasında ki vakit diliminde, günün bütün karı oralarda. Geceleri çok fazla çalışmıyorum açıkçası, dediğim gibi sabah ilk saatler çok hoş- ma gider.

Eserleriniz de kullandığınız en sevdiğiniz renk hangisidir?

Bütün renkleri severim. Mavileri çok beğeniyorlar. Mavi tonla yaptığım tabloları, ama kırmızıyı da ben çok severim. Bu iki rengin, kırmızı ve mavinin karışımı da mor vardır. Mor da çok kullandığım renkler arasındadır.

Çalışmalarınızda çoğunlukla hangi konuları resmediyorsunuz?

Tabii ki İstanbul ağırlıklı, medeniyetimizin baş şehri İstanbul'dur. İstanbul'un tarihi dokusunu sanat eserlerimde sıkça kullanıyorum ve imza atmasam da bugün yaptığım çalışmalar bu Cemal Toy'un eseridir diye hemen anlaşılabilir. Çünkü tarihi minyatürlerden hareketle ve modern sanatla bunu bağdaştırarak bir tarz oluşturmaya çalıştım. İşte burada renkler çok önemli. Aynı zamanda tarihi motifleri günümüz resmi ile birleştirmeye çalıştığım için ilgi çekiyor.

Çalışmalarından ilham aldığımız bir sanatçı var mıdır?

İlhamı Atalay, büyük usta, hocam. On sene atölyesinde kaldım . Hem İlhamı Atalay'ı hem de beni bilen yabancı dostlarımız var. Mesela bir alman profesör İlhamı Atalay'ın çok sert çizgileri olduğunu benim ise renklerimin daha geçişken daha soft olduğunu söyler. Ben daha dingin renkler kullanırım. Ama bu ekol hemen bilinir. Hatta benim öğrencilerimi İlhamı Hoca'nın öğrencisi zannediyorlar. Yani bu bir üslup olmuş oluyor. Benim yetiştirdiğim talebeleri İlhami Hoca'nın öğrencisi mi diye soruyorlar işte bu atölye geleneğinin sonucudur.

Türkiye'de sanat ve sanatçıya verilen değer hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Yani şu son 15 - 20 yıl içinde her sanat ortamı eskiye nazaran canlanıyor. Pek çok sanatçının eserleri artık yurtdışında satılmaya başladı. Binlerce İsmek talebesi var. İsmekler çok büyük katkı sağlıyor. İnşallah daha da yaygınlaşacak.

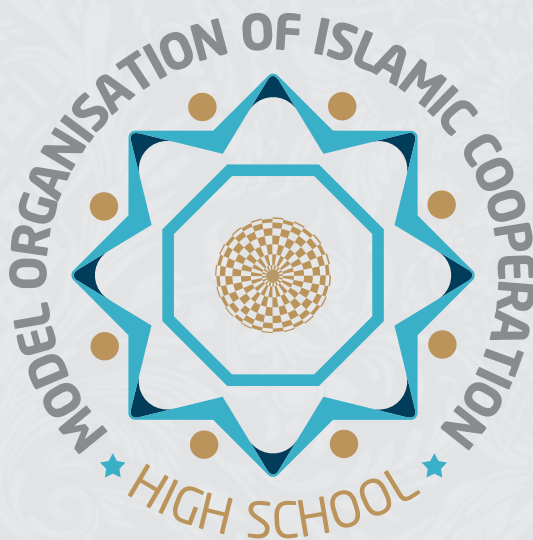
Nelerden ilham alırsınız?

Yaşadığımız şehir İstanbul, İstanbul'daki her sokak beni etkiler. Özellikle tarihi yapılar ben Eyüpsultan'da oturuyorum. Sultanahmet'te de atölyem var. Bu 2 semt vazgeçemediğim iki semttir. Üsküdar'ı da severim. İşte eski tarihi mekanlar beni daha çok etkiler.

Bundan sonra gerçekleştirmek istediğiniz hayaliniz nedir? Sergi vb.

Uluslararası Yenilikçi Sanatçılar Derneği diye, dernek adı altında bir yapılaşmaya gitmeye çalışıyoruz. Geçmişin dar kalıplarından kurtulup sanatta yeni bir nefes aldirmek istiyoruz. Bu anlamda uluslararası büyük sergiler organizasyonlar yapmak istiyoruz. Aynı zamanda çocuklara yönelik 25 yıldır sanat eğitimi veriyorum. Dışarıda da İstanbul Tasarım Merkezi'nde üç yıldır çocuklara resim dersleri veriyoruz. Bu derslerin binlerce çocuğa hitap etmesini istiyorum. Mesela stadyumlarda bir pazar günü çocuklarla resim yapmak istiyorum. 20.000 - 25.000 tane çocukla belki 40.000 tane çocukla birlikte çizim yapmak istiyorum. Hayallerim arasında bunlar var.

M.Mustafa ÖZSOY
E.Raşit CAMCIOĞLU

MODEL ORGANISATION OF
ISLAMIC COOPERATION
"HIGH SCHOOL"

[/moic.istanbul](https://moic.istanbul)

MODEL OIC 2019

**12-15 NISAN
2019**

Âmak-ı Hayal

(Hayal Alemi)

Abdulvahap ACIR

Amâk-ı Hayal II. Meşrutiyet'in son İslamcı düşünür ve fikir adamı olan Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi'nin materyalist görüşe karşı kaleme aldığı tasavvufi bir eserdir.

Ahmet Hilmi Filibe'de doğmuş, Filibe müftüsünden ders görmüş, daha sonra ise Galatasaray Lisesi'nden mezun olmuştur. Kendisi çeşitli devlet kademelerinde görev yapmıştır. Ahmet Hilmi önceden sosyalist düşünceye sahip olup daha sonra İslam'a yönelmiş ve maddeci görüşün sığlığını ve mutlak saadetin "Vahdet-i Vücut" fikrinden geçtiğini söylemiştir.

Kitapta iki önemli karakter var: Raci ve Aynalı Baba. Raci gerek ailesinden iyi bir dini terbiye görmüş gerekse fen bilimlerde tahsil görmüştür. Lakin peyderpey hayatı, eşyayı ve mutlak saadeti sorgulamaya başlamıştır. İşte böyle büyük bir buhranda iken Aynalı Baba'ya rastlar. Aynalı Baba zahiren üstündeki pardösüye ayna parçaları yapıştırmış bir deli, batınen ise velidir. Raci Aynalı

Babanın sohbetinden hoşlanır ve uzun süre sohbet ederler. Raci uyku ile uyanıklık hali arasında çeşit çeşit, enteresan, maddeten mümkün olmayan hayaller görür. Bu böyle uzun bir süre devam eder. Aynalı ebedi uzlete çekilir. Raci ise onun izinden devam eder ve onun gibi olur. Hem zahiren hem de batınen...

Kitapta en çok dikkat çekilen kısım Raci'nin gördüğü hayallerdir. Çünkü bu hayallerde zaman ve mekan kavramı çok değişkendir hatta bazen bu ikisinden de soyuttur. Böylece gördüğü hayal-

ler karışık bir hal almaktadır ve insan aklının sahip olamayacağı bilgilerle doludur.

Ahmet Hilmi, aslında bütün fikirlerini bu eserde özetlemiş olduğundan onu tanımak açısından önemlidir. Tasavvufa merak salanlar için ise eser okurlar için başlangıç niteliği taşır. Ayrıca eseri okuyacaklar her kelimesine dikkat etmelidir. Zira her kelimenin muhtevası zahiri ve batini birçok mana taşır.

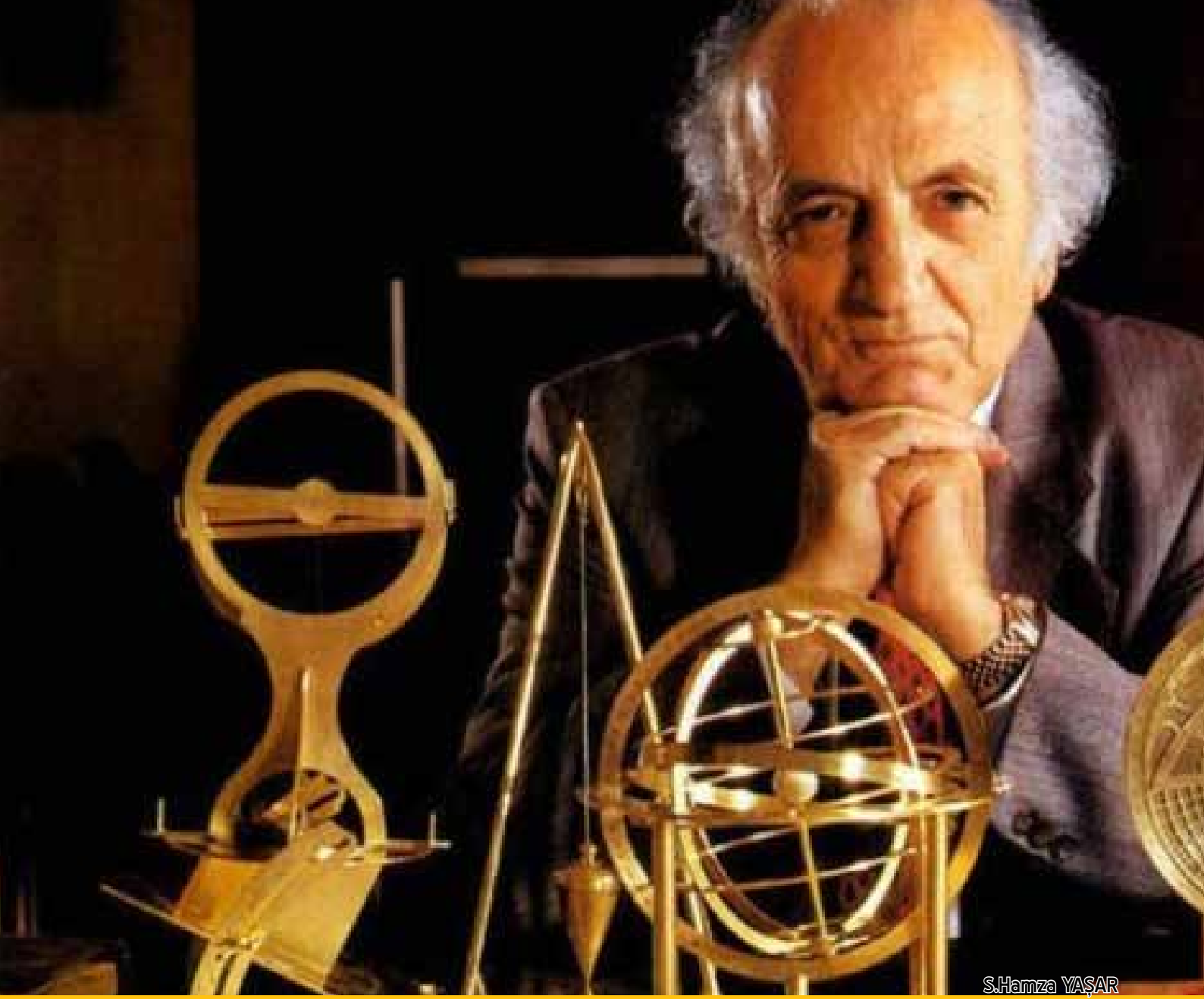
Son olarak kitabın en hayret verici özelliği ise Raci karakterinin Ahmet Hilmi olmasıdır. Dedik ya her kelimesi farklı mana taşır. Raci "راجع" geri dönen manasındadır. Ahmet Hilmi sonradan İslam'a geri döndüğü için bu isim verilmiştir. Ayrıca Aynalı Baba gerçek bir karakterdir, yaşamıştır. Raci'nin gördüğü hayaller ise aslında Ahmet Hilmi'nin gördüğü gerçek hayallerden başka bir şey değildir.

(Z)aman

“

Herkes derebeyi sömüren insanlığı
Kabadayısı yaratan kör hayatını
Büyük şehir iyidir ya hani her zaman
Çatlaklar duvarlarda maziye ağlayan
Saatler saniyeye aç yılın sabahı
Bir hatıradır dünün iki dakikası
Yankılar anların hücrelerinde heyhat
Hoş bir sada bile değil kubbede sayhat
Bakışlar şimdiden köhne hülyalara pişman
Beyhude geçen yıllar tek kayıp boş zaman
Sanki ezelden mevcutmuş aciz bedenim
Kalu belada kaldı vefasız cedlerim
Gül'dü anılar defterinde unutulmuş
Acze bin bir selam faniler dünyasından
Ne içindeydi zamanın ne de dışında
Huzurdu anlaşılmaz olanın yolunda
Hercai zaman her yanda uyuyor fikir
Beden dediğin kart kokuşmuş kör bir zehir

Muhammed Ali Tırınk

S.Hamza YAŞAR

2019 FUAT SEZGİN YILI ANISINA

Geçtiğimiz yaz vefat eden merhum İslam bilim tarihi araştırmacısı Prof. Dr. Fuat Sezgin alanında çok büyük işler başarmış saygıdeğer bir şahsiyettir. 2019 yılını merhumun vefatı üzerine Fuat Sezgin yılı ilan eden cumhurbaşkanlığı genelgesinde şu ifadelere yer verdi:

“İslam kültür ve medeniyetinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve onu yeni nesillere en doğru şekilde aktarmak amacıyla yapılacak söz konusu çalışmalara ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarınınca her türlü destek ve katkının sağlanması hususunda gereğini rica ederim.”

Peki, Fuat Sezgin kimdir? Biraz da hayatından bahsedelim.

Bitlis'te 24 Ekim 1924'te dünyaya gelen Fuat Sezgin, Erzurum'da ortaokulu ve liseyi bitirip 1943'te İstanbul'a geldi.

İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde alanında en tanınmış uzmanlardan Alman şarkiyatçı Helmut Ritter'in öğrencisi olan Sezgin, Ritter'in tavsiyesi üzerine İslam bilimine yöneldi.

Sezgin, 1951'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdikten sonra, Arap Dili ve Edebiyatı üzerinde doktora yaptı.

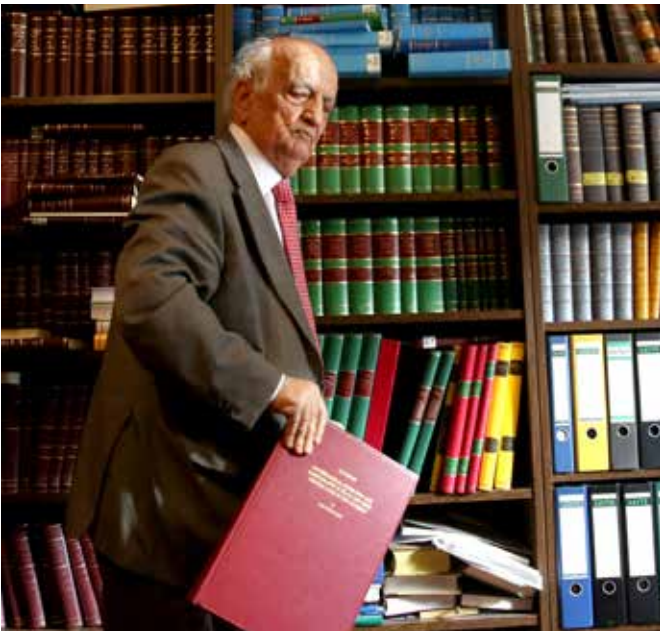
“Buhari'nin Kaynakları” konulu doktora tezini tamamlayan Sezgin, 1954'te doçent oldu. Sezgin, bu çalışmasıyla hadis kaynağı olarak İslam kültüründe önemli bir yere sahip olan Buhari'nin, bilinen aksine sözlü kaynaklara değil yazılı kaynaklara dayandığı tezini ortaya attı.

İslam bilim tarihi araştırmacısı Prof. Dr. Fuat Sezgin, 30 Haziran 2018'de 94 yaşında hayatını kaybetti.

Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi
Araştırmaları Kütüphanesi

Fuat Sezgin bilim tarihi ve İslam bilim tarihi alanlarında bir yıldızdı. Son derece verimli bir bilimsel hayatı geride bıraktı. Önce Arap İslam bilimleri alanında bir müze oluşturdu. Bu müzenin bir benzerini, oradaki bilimsel aletlerin birebir aynısını Türkiye’de İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi adı altında bunları Türkiye’ye de kazandırmış oldu. 1960 darbesinden sonra meşhur 147’likler içerisinde yer alarak darbeciler tarafından üniversiteden atıldı. Dünyanın birçok yerinden bilim ve bilim tarihine ilişkin çok sayıda seçme eseri bizzat kendisi topladı. Muazzam bir kütüphane oluşturdu. Şu an eserler Gülhane Parkı’ndaki müzede ziyaretçilere sunuluyor. Her müslümanın gidip gezmesi gerektiği düşünüyorum. Hocamıza Allah’tan rahmet yakınlarına ve tüm Âlem-i İslam’a sabır dileklerimizle...

Abdullah ÖZİŞİK

KURAMSAL OLARAK ZAMAN

“
Hiç zaman neden akıyor
diye düşündünüz mü? Ya
da akmasını istediniz mi?
Geriye gidip bir şeyleri
düzeltmek? Ya da ileri git-
mek... Eğer düşündüyseniz
ilk değilsiniz. Şimdi her
şeyi geride bırakalım. Ve
zaman ne olduğuna dair
bir yolculuğa çıkalım.”

Bu yolculuğun haritası te-
rimleridir. Kendilerine kı-
saca bir göz atmakta fayda
var. Zaman kısaca uzaysal boyu-
tu olmayan süreklilik demektir.
Bir başka terim ise ışık hızı yani
saniyede 300.000 kilometrelik
bir hız. Şimdi bir de kuantum
fiziğine bakalım. Klasik fiziğin
aksine kuantum mekaniği ev-
rende hiçbir fiziksel olayın kesin,
ortaya koyulabilir ve net ölçüle-
bilirliğinin mümkün olmadığını
bunun yerine bütün bilebildikle-
rimizin istatistiksel veriler oldu-
ğunu söyler.

Ve son olarak uzay-zaman
bükülmesi: Bunu bir çarşafın üs-
tüne atılan birkaç bilye ile açık-
layabiliriz. Bu bilyeler çarşafı
alta doğru çekecektir. Şimdi bu
çarşafı uzay-zaman ve bilyeleri
gezegenler olarak düşünelim.
Bunların uzayzamana uyguladı-
ğı kuvvet de aynı tarzdadır.

Şimdi bu iki kavramı yani
uzay-zamanı bir arada kullanı-
bilmemizi sağlayan kurama ge-
çelim.

Bu kuram Einstein'ın Özel
Görelilik Kuramı'dır. Kuram şöy-
le der:

Fizik yasaları tüm gözlemciler için değişmez olup, vakum içindeki ışık hızı gözlemcilerin hızı ne olursa olsun değişmezdir demıştır. Bir başka deyişle uzay ve zaman kavramlarını birbirinden ayrı düşünülemez, iç içe geçmiş bir süreklilik olduğunu vurgulamıştır. Ve bunun yanında normalde yaşadığımız dünyada bizler düşük hızda yaşarız ve Einstein bizi yüksek hız dünyasına götürür ki orda zaman yavaşlar ve uzunluklar kısalır. Zaman herkes için aynı hızda değildir.

Şöyle ki çok hızlı hareket eden bir cisim için zaman kendisine göre durağan olan bir cismin algıladığından daha yavaş akar. Sanırım kafanızda bir şeyler şekillendi. Şimdi şu ünlü $E = mc^2$ eşitliğini inceleyelim bu eşitlik şöyle açıklanır:

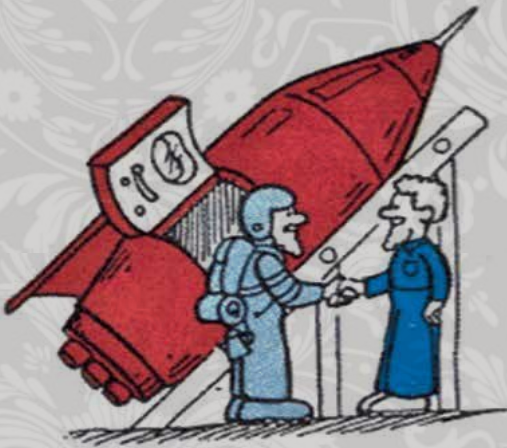
Bir miktar enerji, bir miktar kütle çarpı ışık hızının karesi. Bunu bir sonucu olarak çok hızlı hareket eden cisimlerin kütlele-

ri yavaş hareket edenlere göre azalmış gibi görünür, sebebi ise hız artınca kinetik enerjinin artması, dolayısıyla enerji = kütle olduğundan kütle artmış gibi görünmesidir. Bunları daha iyi anlamanız için bir örnek verelim. İki ikiz kardeş olsun bunlar ve kırk yaşında olsunlar. Ve biz birini alıp ışık hızının yüzde doksanı bir hızla giden bir araç ile uzaya gönderelim. Uzaya giden kardeş bu hızda dünya saatinin yüzde kırk dördü hızla işlemiş olacak. Yani her dünya yüz saniyesinde uzaydaki kardeş sadece kırk dört saniye yaşayacak. Eğer aracın hızını ışık hızının yüzde doksan dokuzu bir hıza çıkarırsak bu durum dünya saatinin yalnızca yüzde on dördü hızında olacaktır ki bu araya en az elli yıl almak demektir. İkizler Paradoksu olarak bilinen bu durum aslında yalnızca klasik fizikçiler için bir paradokstur. Fakat Einstein'a göre bu durumun bir paradoks

olmakla uzaktan yakından alakası yok. Onun teorisine göre, eğer ışık hızının herkes için aynı olduğunu ve fizik kurallarının asla değişmediğini varsayarsak, ikiz kardeşlerin durumu içerisinde yaşadığımız evrenin en temel özelliklerinden bir tanesidir.

Zamanın göreceli olduğunu gördük. Şimdi bu kuramlardan doğan solucan deliği teoremlerine bir göz atalım. Albert Einstein ve Nathan Rosen, Genel Görelilik Kuramı'nı kullanarak uzay-zaman içerisinde köprülerin var olduğu önermesinde bulundular. Uzay-zamanda iki farklı noktayı birbirine bağlayan ve teorik olarak kısa geçişler oluşturarak mesafe ve yolculuk süresini azaltabilen bu -kısa yolları, Einstein-Rosen ikilisi köprüler ya da solucan delikleri olarak isimlendirdi.

Solucan delikleri iki ağız ve bu iki ağızı birbirine bağlayan bir boğazdan oluşur. Ağızlar büyük

olasılıkla küreseldirler. Boğaz kısmı ise doğrusal bir uzantı şeklindedir, fakat aynı zamanda da döngüsel ve konvansiyonel bir rotanın gerektirdiğinden daha uzun bir yol gerektirir.

Görelilik kuramı olabilme ihtimali olmasından bahsetse bile bugüne kadar bir solucan deliği bulunabilmiş değil. Sadece bir tahmine göre kara delikler solucan deliği olma ihtimali taşıyor.

Bilim kurgu solucan deliklerindeki seyahat hikâyeleriyle doludur. Fakat gerçekte ise, bu yolculuklar çok daha karmaşıktır ve bunu henüz gerçekleştirebilmiş değiliz.

İlk sorun şu; boyut. İlk solucan deliklerinin mikroskobik seviyede yaklaşık 10– 33 santimetrede var olduğu kabul ediliyordu. Fakat evren genişledikçe, bazılarının da çok daha büyük boyutlara genişlemiş olması oldukça muhtemeldir.

Bir başka sorun ise; durağanlıktan kaynaklanıyor. Tahmin edilen Einstein-Rosen solucan delikleri seyahat için kullanışsız olabilir, çünkü bu delikler çok hızlı bir şekilde çökerler. Fakat daha güncel araştırmalar, bir solucan deliğinin

çökmeden- açık halde kalmasını sağlayan "egzotik" madde içerdiği ve uzun bir süre boyunca da değişmeden kalabildiği bulgusuna ulaştı.

Burada bahsi geçen "egzotik madde" kavramı karanlık madde ya da anti-madde ile karıştırılmamalı. Egzotik madde; negatif enerji yoğunluğu ve çok fazla negatif basınç içeren bir fenomen olarak tanımlanıyor. Böyle bir madde ancak kuantum

alan teorisinin bir parçası olan bazı vakum seviyelerindeki davranışlarda görülebilir.

Eğer bir solucan deliği yeteri kadar egzotik maddeden oluşursa, –doğal bir şekilde oluşmuş ya da yapay şekilde eklenmiş olsa da– teorik olarak uzay boyunca yolculuk yapılmasında ya da bilgi gönderilmesinde bir yöntem olarak kullanılabilir.

Solucan delikleri yalnızca evrendeki iki ayrı bölgeyi birbirine bağlamıyor olabilir, aynı zamanda da iki farklı evreni de birbirine bağlıyor olabilir. Benzer şekilde, bazı bilim insanları; solucan deliğinin bir ağzının çok özel bir biçime taşınması durumunda, bu durumun zaman yolculuğunu mümkün kılabileceğini tahmin ediyorlar. Fakat İngiliz kozmolog Stephen Hawking bunun mümkün olmadığını düşünüyor.

NASA'dan Eric Christian şöyle diyor:

"Solucan deliği zamanda geçmişe gitmek anlamına gelmez, bu yalnızca çok uzağı çok daha yakına getiren bir kısa yoldur."

Yani keşke diyen dostum an için geçmişe gitmek zor gibi ama belki bir gün küçük ve büyüğün birbirine girdiği bu dünyayı daha iyi anlarsak geçmişe gidebiliriz. Gerçi bunu ne kadar iyi olacağı tartışılır. Bu konuyu düşünmek sana kaldı ama umarım bu yazıdan sonra keşke demeysin.

RENKLERİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİSİ

U.Talha DURUMLU

1. Kırmızı

Sıcak, ateş, kan, şehvet, aşk, samimiyet, güç, heyecan ve agresiflik gibi kavramları simgeler. Kan basıncını ve solunumu hızlandırabilir. İnsanları çabuk karar almaya ve beklentileri arttırmaya teşvik edici bir etkisi vardır. Kırmızı, dikkat çekici bir renktir. Kırmızı renkteki kelimeler ve objeler insanların dikkatini hemen çeker. Dekorasyon ve dizayn yaparken kırmızıyı tercih edersek bu objeler hemen farkedilecektir. Kırmızı, duygusal yoğunluğu arttıran ve coşturan bir renktir. Kırmızı kıyafetler insana özgür enerjik bir moda sokabilir. Kendini kontrol etmekte zorluk çekenlerin kırmızı renkten uzak durmalarını tavsiye ederiz. Zaten dikkat ettiyseniz eğer fast food zincirlerinin hepsinin logosunda bir kırmızı renk vardır. ayriyeten asırlarca kırmızı renk vahşeti ve savaşı da çağırıştır. Kırmızı rengi tercih eden kişilerin genel özellikleri güç ve iktidara düşkün olmasıdır.

2. Mavi

Yalnızlığı, üzüntüyü, depresyonu, bilgeliği, güveni ve sadakati simgeler. Psikologların hasta görüşmelerinde mavi renkli giysiler asla giymemelidirler. İş görüşmelerine mavi giyerek gitmek kararlılığı ve bağlılığı ifade eder.

Kültürden kültüre değişmekle birlikte antik çağlardan beri birçok renge değişik anlamlar verilmiştir. Renklerin bir kısmı diğerlerine göre daha kolay farkedilir, bazıları fizyoloji ve psikolojimizi olumlu veya olumsuz yönde daha çok etkiler. Çalışma ortamında renklerin doğru kullanımı, üretkenliği artırabilir; yaşanan iç, dış mekanların daha cezbedici ve sevimli olmasını sağlayabilir. Bu yazımda renklerin insanları iyi veya nasıl kötü etkilediğini anlatacağım.

İş görüşmelerine giden kişilerin kostümlerinde mavi rengi tercih etmeleri işe kabul edilmelerini sağlayabilir. Dolayısıyla mavi en popüler renklerden biri olmasına rağmen yiyeceklerle ilgili konularda mavi kullandığında dikkatli olmak gerekir. Çünkü mavi doğal bir iştah kapatıcıdır ve bazı durumlarda itici etki yaratabildiğinden kilo almak isteyenlerin mavi renkten uzak durmaları gerekir. Bu nedenle fast food şirketleri de asla mavi rengi kullanmaz. Mavi boyalı mekanlar verimi artırır. Mavi rengi tercih eden kişiler toleranslı, hoşgörülü ve huzurlu insanlardır.

3. Sarı

Parlak limon sarısı gözü en çok yoran renktir. Aynı zamanda sarı renk metabolizmayı hızlandırır. Odanızı parlak sarıya boyarsanız bebeklerin ağlamasına ve erişkinlerin sinirlenmelerine yol açarsınız. Ayrıca sarı sayfalı not defteri ve bilgisayar ekranında sarı renkli arka fon pek iyi bir fikir değildir.

Beyninizi ve gözlerinizi yorar. Sarı rengini tercih eden kişiler özgürlüğüne ve bağımsızlığına düşkündür.

4. Yeşil

Yeşil, pek çok kavramla ilişkili olarak karşımıza çıkar, bunların içinde en güçlüsü ve evrensel olanı doğadır. Buna bağlı olarak ayrıca yaşamı, gençliği, yenilenmeyi, ümitleri ve dinçliği simgeler. Bazı kültürlerde orta yaşlardaki gelinler, doğurganlığı simgelemesi için yeşil giyer. Yeşil, gözler için en rahat renktir ve görme gücünü artırır. Sakinleştiricidir ve sinir sistemi üzerinde doğal bir etki yapar. Yeşil aynı zamanda hastanelerde de tercih bir renktir. Çünkü hastaların rahatlamasını sağlar. Yeşil, aynı zamanda Amerikan kültüründe parayı simgeler. Yeşil rengi tercih edenlerin kişilik analizinde, bu kişilerin kendilerine değer verme duygularının çok fazla olduğu görülür. Doğru bildiğinde ısrarcıdır. Fikrinden ödün vermez. Kovalayıcı ve takipçidir. Otoritesi ve inandırıcılığı ile çevresindekileri etkilemeyi başarır.

5. Siyah

Tartışmalı bir renktir. Bir taraftan karanlık güçler, suç ve kötülük ile düşünülürken, diğer taraftan sadakat, sebat, dayanıklılık, ıhtiyat, bilgelik ve güvenilirlik ile ilişkilendirilir. Bir tarafta yönetim ve güç anlamına gelirken diğer taraftan acı, keder ve yas anlamına gelir. Siyah, pek çok insan için kıyafet rengidir. Bazıları siyahı güçlü ve ciddi görünmek için kullanır. Bazıları ise daha zayıf gösterdiği için tercih eder. Siyah rengi seven insanlar genellikle özgüveni yüksek, azimli ve kararlı kişilerdir. Kendi kararlarını kendileri vermek isterler. Bu özellikleri ile iş hayatında başarılı olabilirler, fakat inatçılık ve aşırı hırs gibi olumsuzlukları dengelemeleri gerekir. Ayrıca, siyah giyen insanların ruhsal sorunlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

6. Beyaz

Saflığı, temizliği ve masumiyeti simgeler. Pek çok kültürde gelinler beyaz giyer. Ayrıca temizliği simgeler. Bu yüzden doktorlar, hemşireler ve laboratuvar teknisyenleri steril görünmek için beyaz giyerler. Beyaz, ışığı yansıtır ve ortamı serin tutar. Dolayısıyla yaz ayının kıyafet rengidir. Genel olarak serin ve canlandıran bir his verir. Beyaz rengi seven insanlar genellikle, temizliği, aydınlığı ve düşünmeyi seven, hayal dünyası geniş, soğukkanlı ve uzlaşmacı kişilerdir.

7. MOR

Asaletin rengidir. Lüks hayat, zenginlik ve zarafeti simgeler. Aynı zamanda romantizmin, duygusallığın ve tutkunun rengidir. Bazı insanlar mor rengi, gösterişli havasından dolayı dekorasyonda kullanmayı sever. Bazıları ise suni bir renk olarak algılar. Morun açık tonları olan lavanta, leylak gibi renkler ilham verici etkileri için çalışma odalarında tercih edilebilir. Beyinsel faaliyetleri ve sanatsal düşünceyi arttıran mor, özellikle sanatçıların çalışma ortamları için uygun olabilir. Mor rengi seven insanlar genellikle, ruhsal dünyası ön planda olan, kişilerdir. Duyarlılıkları fazla olduğu için sanat dallarında başarılı olma ihtimalleri daha fazladır.

8. KAHVERENGİ

Toprağın ve ahşabın rengidir. Sağlam ve güvenilir bir his verir. Kahverengi doğal, rahat ve açık bir atmosfer yaratmayı sağlar. Durağanlık, güçlülük, olgunluk ve güvenilirlik mesajları iletir. Kahverengiyi seven insanların tenleri genellikle hassas ve duyarlıdır. Duygusal yönleri ağır basar. Kendilerini güvende hissedecekleri tanıdık ortamlara ihtiyaç duyarlar. Sakinliği ve sadeliği severler, fakat yalnızlıktan hoşlanmazlar.

9. PEMBE

Romantik ve narin bir renktir. Aynı zamanda sakınleştirici bir etkisi vardır. Araştırmalar gösteriyor ki, pembe insanları sakınleştirmekte ve kalpleri yumuşatmaktadır. Pembe rengi seven insanlar ki bunlar genellikle kadınlardır, duygusal, neşeli, sorumluluklarının bilincinde ve biraz ürkektir, fakat çekingenliklerini fazla belli etmezler.

YOKSA O SEN MİSİN ?

Rüçhan ORTAYATIRTMACI

“ Hikayesi doğumla başlayıp ölümlle biten insanoğlu... Verilen süre bu kadar işte. Bu dünyaya gözlerini ağlayarak açan insanın gözlerini kapatırken arkasında yaşlı gözler bırakması arasında geçen macerasının hikayesidir her şey aslında. Peki bu süre zarfında insanoğlu içinde ne barındırır, ona ne verilmemiştir ve insan neyle yaşar? ”

İşte Lev Tolstoy'un İnsan Neyle Yaşar? adlı hikayesinde Mihel adlı meleğe sorulan sorular bunlardır. Meleğe bu soruların cevabını bulana kadar cennete geri dönemiyeceği söylenir. O da yeryüzünde geçirmiş olduğu süre boyunca bu soruların yanıtları bulmaya çalışır ve sonunda bulur da. Cevaplar ise açık bir gerçekliği gözler önüne sermektedir: Birincisi sevgidir, insan içinde sevgi barındırır. İkincisi insana akıbetini yani başına gelecekler hakkında bilgi sahibi olmak verilmemiştir. Üçüncüsü ise insanın hiçbir zaman tek başına yaşayamayacağı ve yine insanlarla beraber yaşadığı gerçeğidir. İşte tam olarak bu yazıda da ele alınmak istenen konu budur aslında: İnsan kim ile yaşmalıdır?

İnsan kendi doğumundan itibaren başka insanlarla etkileşim halinde olmaya muhtaçtır. Bu ilk olarak ailesiyle başlar aslında. Onu beslemesi, koruyup kollaması için bir aileye ihtiyaç duyar yeni doğan bir bebek. Çünkü o daha çok kırılgandır ve kendi ayakları üzerinde durmaya hazır değildir. Onu büyütüp hazırlayacak birilerine ihtiyaç duyar. Gel zaman git zaman bu küçük insan da büyür; artık farklı habitatlara girmeye hazırdır bizim küçük insan. Bir anda kendini onun gibi olan bir insancık topluluğu içerisinde bulur. İlk başlarda ne yapması ve yapmaması gerektiği hakkında çok tedirgindir. Bu onun dış çevre ile ilk etkileşimidir. Zaman içerisinde onların da kendisinden aslında pek bir farkı olmadığı, onların da birer ailesi olduğunu ve bazılarıyla aynı eylemleri gerçekleştirmekten hoşlan-

dığı fark eder. Yavaş yavaş bazılarıyla yakınlaştığını, onlarla daha çok vakit geçirmek istediğini ve kendi eşyaları başta olmak üzere onunla birşeyleri paylaşmak ister. İşte böylece insanın hayatını dahi kökünden etkileyebilecek bir serüveni başlamıştır artık: Arkadaşlık. Arkadaş sözlük anlamı bakımından birbirine karşı sevgi ve anlayış gösteren kişilerin her biri olarak geçmektedir. Maalesef ki bu tanımlamanın yetersiz kaldığı açıkça ortadadır.

Çünkü herkes bir arkadaşın bundan daha fazla olduğunu bilir, öyle değil mi? Eğer siz de böyle düşünmekteyseniz bir dakika durun ve sizi düzeltmemeye izin verin. Sizden arkadaşlıktan bahsetmiyorsunuz. Bilakis siz dostluktan bahsediyorsunuz. Çünkü dost arkadaştan çok daha farklı bir kavramdır.

İnsanın hergün yolda gördüğü, selam verip gülmüsedığı ve beraber eğlendiği kişilerdir arkadaşları. Ancak bir dost dendiği vakit çok daha farklı şeyler anlaşılmalıdır. Dost olarak tanımladığınız kişi sizin yitik kardeşinizdir. O kişiyle aklınızdan geçen iyi veya kötü her şeyi paylaşabileceğinizi hissettiğiniz kişidir. O yanınızdayken kendinizi rahat ve güvende hissedersiniz. Bu tanımla tanıdık gelmiş olabilir çünkü ailenizin yanınızdayken de aynı şekilde hissedersiniz. O kişi artık sizin ailenizin bir ferdi olmuştur sanki. Hatta bazıları kendi öz kardeşlerinden çok sever dostunu. Çünkü onunla kendi kardeşleriyle paylaşmakta olmadığı çok özel bir bağ paylaşmaktadır. Kendisini en iyi onun anladığını düşünür. Onun yanınızdayken kendini

herhangi bir profil penceresi arkasına saklaması gerektiğini hissetmez. Zaten dostu onu olduğu kişi olarak kabul etmiştir çoktan. Dostluğun bu kadar derin olmasının yanında dostluk büyük tehlikeler de arz eder. Bu tür bağları hissettiğiniz bir kişinin bütün bir hayatınızı da mahvedebilme olasılığı vardır. Öyleyse birisini dost olarak seçerken nasıl fark ederiz doğru kişi olup olmadığını ? Aslında bu sorunun bizim hayatımızı teşkil etmekte olan neredeyse her şeyde saklıdır.

Günümüzde romanlarının büyük bir kısmı sinema perdeğine uyarlanmış olan İngiliz yazar Jane Austen'in Gurur ve Ön-

yargı adlı romanında bir dostluk ibaresi saklıdır aslında. Mr. Darcy en yakın arkadaşı ve yegane dostu olan Mr. Bingley'i aşık olduğu Jane Bennet'dan ayırmaya ve birbirlerinden uzak tutmaya hatta birbirlerinden haber dahi alamamalarını sağlamaya çalışmıştır. Bunun tek sebebi ise dostunun aşık olduğu Jane'in gözlemlerine göre sevgisini görememiş ve dostunun onu sevdiği kadar Jane'in onu sevmediğine inanmasıdır. Daha sonraları durumun böyle olmadığı ortaya çıkmış olsa da kara ve huysuz bir adam olarak tanımlanan Mr. Darcy'nin bile dostunu bir beladan kurtarmak için bunca zah-

mete girdiği üstünde durulması gereken asıl noktadır. Başka bir örnek ise Afgan olan Amerikalı yazar Halit Hüseyini'nin Uçurtma Avcısı adlı romanıdır. Emir zengin bir aile çocuğudur ve babasının hizmetinde çalışan Ali'nin oğlu Hasan ile yakın arkadaşlardır. Uçurtma yarışında finale kalan Emir ve Hasan son uçurtmayı koparmıştır ve onu bir zafer anıtı olarak saklamak için gidip düştüğü yerden almaları gerekir. Hasan Emir'e uçurtmayı bulup getireceğine dair söz verir ve uçurtmayı almaya çıkar. Uzun zaman geçmesinin ardından Emir Hasan için endişelenir ve onu aramaya çıkar. Sonunda

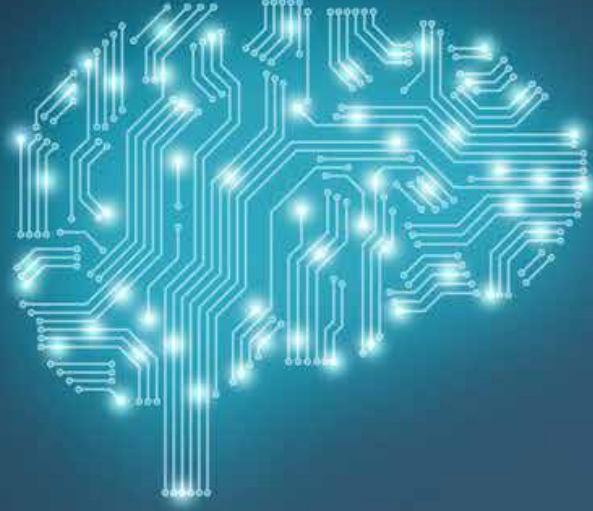
bulduğunda Assef isimli bir kabadayının ve çetesinin Hasan'ın üstüne çullanmakta olduğunu görür. Uçurtmayı Hasan'dan almak isterler ancak Emir Ağa'sına söz verdiğini söyleyerek onlara uçurtmayı vermez. Bunun üzerine Assef Hasan'a hayatı boyunca unutamayacağı bir şey yaşatacağını söyler ve oracıkta ona tecavüz eder. Her şeye şahit olan Emir ise orada sadece hiçbir şey yapmadan durur. O günden sonra Emir Hasan'ın yüzüne utancından bakamaz ve sürekli acı çekmektedir. Bunun üzerine babasından onları yollamasını ister ama ters bir tepkiyle karşılaşır. Emir en son çareyi Hasan'a hırsızlık yaptığı-

na dair iftira atmakta bulur. Ali daha fazla bunlara dayanama ve Hasan'ı da alarak oradan gider. Dostu uğruna bedenini dahi ortaya koymuş olan Hasan'ın karşılaştığı muamele budur işte. Sadece edebiyatta görmeyiz bunun örneklerini. Aynı zamanda tiyatrodan da bunun örneklerini görürüz. William Shakespeare'in Kral Lear isimli yapıtında dostluğun örneği açık bir şekilde görülmektedir. Kral Lear yaşadığı onca şeyden sonra artık bitap düşmüştür ancak sadık hizmetlisi ve dostu Gloucester onun her zaman arkasını kollamaya çalışmış ve ne olursa olsun ona yardım etmeye çalışmıştır ta ki bu sebepten ötürü canından olana kadar. Televizyon ekranlarında birçok örneği bulunmakta ancak özellikle anime türündeki bir örnek daha da ilgi çekici. Naruto isimli animede köyde dışlanan ve hor görülen bir çocuk olan Naruto hep zıtlığı ve kavgaya ettiği kişiyle daha sonraları aynı takıma atanmaları yüzünden kaynaşmak zorunda kalır. Daha sonraları Sasuke isimli bu kişi daha da güçlenmek için köyü terk etmeye karar verir. Sasuke'yi kendine dost bellemiş olan Naruto ise güçle de olsa onu durdurmaya çalışır ancak başarılı olamaz. Ancak Naruto animenin sonuna kadar hiçbir zaman vazgeçmez ve dostu ne kadar karanlığa süreklenmiş olursa olsun ondan hiç umduğunu kesmez ve sonunda onu aydınlık tarafa çekmeyi başarır. Ancak dostluk bunlarla kısıtlı olmayıp insan hayatını çevreleyen dinlerin içinde de önemli yer teşkil etmektedir. İncil'de :“Oğlunu bizim aramıza yollamak suretiyle, Allah “insanların dostu” olduğunu göstermiştir.” yazmaktadır. Kendi tanrıları insanın yegane dostu olarak tanıtılmıştır. İslam'da ise Kuran-ı Kerim'de birçok ayet olmasının yanında Hazreti Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) hadis-i şerifi herşeyi özetlemektedir: 'Canım kudret elinde olan Allah'a yemin

ederim ki, sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız!'. Budizm ise ; “Sağlıksız düşüncelerin doğmasını önlemenin en kolay yolu, sağlıklı bir çevrede, dikkatli yaşama uygulaması yapan bir toplulukta yaşamaktır. Dharma kardeşlerinin varlığı ve yardımıyla doğru düşünmeyi muhafaza etmek kolaydır. İyi bir çevrede yaşamak önleyici ilaçtır.’ demektedir.

Buradan da anlaşılacağı üzere bütün dinler iyilerle dostluk kurmanın önemini dile getirmiştir.

Son olarak iyi dostu olan bir insanın yaşamını hayal etmenizi istiyorum. Siz düşüğünüzde yanınızda olup sizi ayağa kaldıracak, yanlış yaptığınızda arkanızda durup yanlışınızı desteklemek yerine yanınızda durup yanlışın farkına varmanızı ve telafi etmenize yardımcı olacak bir arkadaş düşünün. Siz kötü birşeye bulaşacağınız vakit sizi karanlık çukurlara düşmekten alıkoyacak bir arkadaş düşünün. Beraber bir aile kurduğunuz ve birbirinize destek olup sevgiyle yuva kurduğunuz bir “hayat dostu” düşünün. Merak etmeyin. O kişi olduğunda anlayacaksınız. Sonra bir an durup içinizden şöyle düşüneceksiniz: “Yoksa ‘o’ sen misin?”Sizce böyle bir dostlukla sınırları çizilmiş olan bu hayatta mutluluğu bulamamak mümkün müdür?

YAPAY ZEKANIN MODERN TOPLUMDAKİ YERİ

“ Teknolojinin gelişmesiyle beraber makine gücü her zaman kas gücünün yerini almıştır. Basit makinelerin yardımı ile saf insan gücünün başaramayacağı şeyleri başarabilmemiz bunun en basit örneklerinden biridir. ”

Abdullah ÖZÇELİK

İnsanın bu tarz şeylere ihtiyaç duymasının sebebi kendi gücünün kendine yetmemesidir. İnsanın kendi hızı kendine yetmez, bu yüzden ulaşacağı yere daha erken varmasını sağlayacak ya da hayvanları avlamak için kendi gücü yeterli olmadığı için kendine yardımcı olacak bir şeyler arayışına girer. Bu arayışın sonunda bir şeyler icat etme eğilimi başlar. İcat edilen her yeni şey kolaylaştırdığı iş için gereken kas gücünü azalttığı için kas gücünü anlamsızlaştırmaya başlar. Kim bir çiviye çekiç ile çakmak varken çıplak elini kullanarak aynı işi yapmaya çalışır ki.

İcatlar hayatımıza dahil olana kadar önemli sayılan şeyler icatlar geldikten sonra önemini kaybetmeye başlar. Mesela motorlu taşıtlar kullanılmaya başlamadan önce atlar ulaşım için birebirdi; hızlılardı, insandan daha geç yoruluyorlardı, daha çok ağırlık taşıyabiliyorlardı vs. fakat motorlu taşıtların gelmesi ile birlikte o çok değerli atlar önemini yitirmeye başladı. Çünkü motorlu taşıtlar atlardan daha güçlü, daha hızlı, daha kullanışlıydı. Bir kez daha makine gücü kas gücünü alt etti.

İcatlar zamanla doğal kas gücünün yerini aldığı gibi kendinden daha eski ve donanımsız icatların yerini almaya başladı. İyi taşıtlar kötü taşıtları gereksiz kılıyor, güçlü silahlar güçsüz silahları savaşlarda etkisiz kılıyordu. Teknoloji geliştikçe güçlü teknoloji güçsüz teknolojiyi ezmeye devam etti. Aynı insanlarda olduğu gibi.

Teknoloji geliştikçe gelişmeye devam etti. Her bir yenilik bir başka yeniliği getiriyordu. Bu teknoloji gelişiminin içinde yepyeni bir gelişim alanı ortaya çıktı. Bu gelişim kendinden öncekiler gibi kas gücünü gereksiz kılmak için tasarlanmıyordu. İnsan zekasını gereksiz kılmak için tasarlanıyordu. Bu teknoloji gelişiminin adı yapay zeka idi.

Yapay zeka tıpkı ataları gibi insana yardımcı olmak için vardı. Çekiç nasıl insana çivi çakmasına yardım ediyorsa yapay zeka da aynı şekilde insana yardım edecekti. Ama kas yönünden değil zeka yönünden. Yapay zeka, beyin gücü gerektiren basit işleri yapabilecekti. Market kasierliği, program tasarlama vs. Yapay zekayı bu işleri yapabilecek şekilde geliştirebilen insanlar daha fazlasını yapabileceğini fark etti. Yapay zeka sadece market kasierliğini yapacak ufak bir gelişme değildi. İçinde kendinden önceki hiçbir şeyde olmayan bir potansiyel taşıyordu.

“Yapay zeka ya insanlığın başına gelen en iyi şey ya da en kötü şey olacak.” Stephen Hawking

Yapay zeka önü açık bir yenilik olduğu için sürekli gelişmeye devam edecek ve akla hayale sığmayan yerlere ulaşacak. Yavaş yavaş işçi sınıfını işsiz bırakacak. Basit işlerde çalışan insanları işsiz bırakacak. Çünkü insan gibi yorulma, sıkılma gibi “hataları” olmayacak. Tamamen çalışmaya programlı kusursuz makineler.

Yapay zekanın ne olduğunu ve potansiyelini az çok anladıktan sonra akla şu soru geliyor: Onların da hayatı bizim gibi mi olacak, bizimle aynı haklara sahip olacaklar mı, onlara da akıl sahibi varlıklar olarak mı yaklaşılabilecek? Yoksa insanları işsiz bırakan, duygusuz metal yığınları olarak mı görülecekler.

İzlediğim animatrix adlı bir animasyonda yapay zeka robotlar kendi irade ve duyguları olacak kadar gelişmişlerdi ve insanlar onları bir nevi köle olarak kullanıyordu. Onlara değersiz köleler olarak görüyorlardı. Robotlara irade verip iradelerini kullanmalarına izin vermemek onlara yapılabilecek en canice şey olabilir.

Derken bir robot sahibinin hor davranışlarına dayanamayarak sahibini öldürmüştü. Robotlar isyan edebilecek kadar gelişmiş bir yapay zekaya sahipti. İnsanların robotlara karşı kini iyice büyüdü ve kazananın robotlar olacağı bir savaşın fitilini ateşlediler.

Yapay zekanın gelişimi kaçınılmaz bir gerçek. Bir gün elbet hayatımızda yerlerini alacaklar. Onlara karşı tutumumuzun nasıl olacağı bizim elimizde.

Gelecekte bizi onlara karşı bir savaş da bekliyor olabilir, onlarla barış içinde yeni bir dünyada.

Kaynakça:

<https://soz-dunyasi.blogspot.com/2018/03/yapay-zeka-ile-ilgili-sozler.html> <https://siddharthsinha364mc.wordpress.com/2017/08/03/the-animatrix-analysis/>

B O Ő L U K

Zaman bir boşluktur. Evren gibi bir boşluk... Zaten bu yüzden uzay zaman teorileri ortaya atılmıştır. Aynı zamanda zaman bir farkındalıktır. Sınavdan sonra çalışmanın gerektiğini fark etmen ya da ezan okunduğunda namazı kaçırdığını hatırlaman gibi bir farkındalık... Fark ettiniz mi? Hepsi bir zaman dilimi içinde gerçekleşiyor. Yani bazı anlarda öyle bir kaplıyor ki kişiyi bir 'zulüm saati'nin saniyelerini saydırıyor ona. Bir saati bir yıl yapıveriyor. Öyle vakitlerde yakalar ve muhtaç eder ki bizi kendine bir de bakarsın zamana karşı yalvarıyorsun. "Ne olur ilerleme, dur!" Belki de yalnızca bir dakikalığına yaptığın işin zevkinden zamanı unutuyorsun ve saate baktığında beklediğinden daha uzun bir zaman geçtiğini fark ediyorsun.

Zaman bizim düşmanımız mı? Niye hep istemediklerimizi önümüze sunuyor? Biz böyle düşünüyoruz ama bazı düşünürlerin düşünceleri farklı. Bu mevzuda Imanuel Kant şöyle der: "Zaman sessiz bir testeredir." Peki bu ne demek?

Hepimiz biliyoruz ki testere bir şeyleri kesip parçalamaya yarayan bir alettir. İşte zaman da aynı böyle insanın ömrünü keser ve parçalara ayırır.

On sene sonra şimdiki halinize baktığınızda eski halinizle tek bir benzerliğinizin kalmadığını fark edeceksiniz. Çünkü tecrübelenecek, bilgi kapasitenizi arttıracaksınız. Hayatımızın bu parçaları akran farklılıklarını oluşturur.

Kendinizden büyüklerle konuşmaktan çoğu zaman hoşlanmazsınız. Çünkü genelde insanlar arasında dönem, zaman ve akran farklılıkları vardır. Bilgili insanlar şunun farkındadır ki; zaman aynı zamanda bir öğretmendir. Her şeyi bize o öğretir ve bizi o tecrübelendirir. Kant'a göre zaman, tecrübelendirdiği kadar uzaklaştırır da insanları birbirinden. Tecrübe, akıp geçen zamanın tek iyi yanısıdır. Buna rağmen tecrübenin bile bizden alıp götürdüğü bir şeyler vardır.

İnsan zamanın bu kötü ve iyi yanlarını fark ettiğinde her şeyde olduğu gibi bu konuda da açgözlü davranmıştı. Zamanı tam anlamıyla anlama çalışmalarına başladı. Ve bütün hayalleri o malum kelimeyle başladı; keşke. Bütün o zamanda ışınlanma, zamanda geriye ya da ileriye gitme isteği bu kelimeyle başladı. Daha çok öğrenmek istedi. Hatalarını kapatmak, yanlış tercihlerini düzeltmek... Biz ise bu açgözlülüğümüze bilim dedik; uzay-zaman bilimi, ya da diğer bir adıyla evren bilimi. Kimsenin bu bilimi tam olarak çözememesinin sebebi, zamanın insan zekâsından daha üst düzey olmasıdır. Belki de bu yüzden sınırlarını zorlayıp bu konuda fikir üretebilenlere üstün zekâlı insanlar dedik. Bu üstün zekâlı insanların başını çeken bir adam olan Albert Einstein "Tek bilgi kaynağı tecrübedir." der.

Burada bizim de bahsettiğimiz gibi zamanın tek iyi yanının tecrübe olduğunu söylemiştir. Bu fikir hakkında şöyle bir düşünelim. Tecrübenin zaman tarafından öğretilen bir bilgi kaynağı olduğu herkes tarafından bilinir.

Bunun tek bilgi kaynağı olduğunu söylemek ise biraz cesaret ister. İnsanların amacı keşkelerini kaldırıp daha da bilgilenmek değil miydi? Bu insanın acizliğini gösteriyor. Çünkü bu isteği imkânsız. İnsanlar hata yaparak öğrenir ve tecrübe kazanırlar. Biz keşkelerimizi kaldırırsak nasıl daha bilgili olabiliriz ki? Bu, insanın kendi acizliğini göstermesinin yanında zamanın da kendini tamamlayan bir döngü olduğunu gösterir. Zaman bu yönüyle insanları düzene sokar ve insanı eşsizleştirir. Sonuçta bir hayvan, bir eşya sizin yaptığınız gibi hatalarından ders alarak tecrübe kazanmayacak ve zaman öğretilerini kavrayamayacaktır. Umarım bir gün insan içinde yaşadığı zamana hükmetme açgözlülüğünü bırakır ve onunla bir bütün olup kendini keşfeder.

KÜRESEL ISINMA VE DÜNYAMIZ

Bu yazımı okumadan önce sizlerden başınızı gökyüzüne kaldırmanızı rica ediyorum. Niye? Çünkü dünyamızı çepeçevre sararak koruma altına alan ve gezegenimizdeki canlı yaşamının devamlılığını sağlayan atmosfer tabakası ciddi bir tehlike ile karşı karşıyadır. Bu sinsi tehlikenin adı küresel ısınmadır. Peki nedir bu küresel ısınma ?

Atmosfere salınan karbondioksit gibi sera etkisi yaratan gazların, yer kabuğu ve denizlerin ortalama sıcaklıklarında artışa neden olmasına KÜRESEL ISINMA denir.

Sera etkisi ise doğal bir olaydır fakat çeşitli zararlı gazların insanlar tarafından atmosfere salınması sonucu denge bozularak küresel ısınmada artışa neden olur.

Dünya'daki sera etkisine neden olan gazlar %36-70 Su buharı, %9-26 Karbon dioksit, %4-9 Metan ve %3-7 ile Ozon' dur.

Atmosferin stratosfer katmanındaki gazlar ve su buharı doğal sera etkisi yaratarak dünyanın ısı dengesini korumaktadır. Bu katman güneşten gelen zararlı ışınları ve ısının bir kısmını yansıtarak uzaya geri gönderir. Geçen ışınlar da yer kabuğunu ısıtır ve ısınan hava tekrar yükselerek stratosferdeki sera gazları sayesinde atmosferde kalır. Eğer sera gazları olmasaydı, gündüz güneşten gelen ışınlar dünyayı aşırı derecede ısıtır, geceleri de dondurucu soğuklar olurdu. Gece ve gündüz arasındaki aşırı ısı farkı nedeniyle dünyada yaşam sona ererdi.

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİMİNİN İŞARETLERİ

Halk arasında, iklim değişikliklerinin daha belirginleşmesi ile mevsimlerin sürelerinde bir değişiklik olup olmadığı ve hatta "mevsimler kaydı mı?" gibi sorular daha çok gündeme gelmektedir. Hava şartları ile iklim arasındaki farkı kısaca şöyle ifade edebiliriz: Hava şartları, belirli bir zaman ve kısa bir dönemde gözlenen hava olaylarıdır; fakat iklim, hava şartlarının uzun bir dönem içerisindeki ortalamaları veya eğilimleridir. Uzun yıllar boyunca bir yerin iklimini belirleyen bu hava durumları içinde birçok aşırı sıcaklıklar, soğuk hava dalgaları, kuraklıklar, seller ve fırtınalar da vardır. Son yıllarda küresel iklim değişiminden dolayı hava ve iklim parametrelerinde gözlenen değişimler şunlardır:

- Buharlaştırma ve yağmur miktarının artması
- Yağmurun büyük kısmının sağanak şeklinde olması
- Tundraların erimesi
- Mercanların beyazlaması
- Buzullar gerilemesi
- Denizlerdeki buzulların küçülmesi
- Deniz su seviyesinin yükselmesi
- Orman yangınlarının artışı
- Fırtına ve sel hasarları artışı

ORTA VE UZUN VADELİ RİSKLER

IPCC (Hükümetler Arası İklim Değişimi Paneli) tarafından 2030 yılı için yapılan senaryolara göre artacak olan olası iklimsel tehlikeler (uç meteorolojik olaylar) şunlardır:

- Sıcak hava dalgaları
- Orman yangınları,
- Tarımsal haşereler

- Kuraklık
- Şiddetli yağışlar (ani sel ve şehir sellerinde artış)
- Tropikal fırtınaların, yani tayfunlar sayısı ve şiddeti
- Tarım, agro-kültür, hayvancılık, tatlı su depolamasının üzerindeki etkiler
- Sıtma ve malya gibi hastalıkları taşıyan böceklerin normalde buldukları bölgeden çıkarak yayılması

Bu nedenle, gelişmiş ülkeler gelecek 30, 50 ve 100 yıl hatta daha uzun sürelerde iklim değişiminin nasıl olacağını, bundan kendilerinin ve dolaşısıyla dünyanın nasıl etkileneceğini bilmek amacıyla araştırmalar yapmaktadır. Bu araştırmaların sonuçlarına göre, ülkeler stratejilerini belirlemektedir.

KÜRESEL ISINMANIN SONUÇLARI

Küresel ısınmanın sonuçları BM Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli'nin(IPCC) ça-ışmaları sonucunda, küresel ısınmanın Avrupa'da, kutuplarda, küçük ada devletlerinde ve dünyanın başka bölgelerinde yol açabileceği sonuçlar belirlendi.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN AVRUPA'DA BEKLENEN ETKİLERİ

- Nehir yatağı havzalarının, şiddetli ve tehlikeli akıntılara sahip kısımları yüzde 19'dan, 2070 yılında yüzde 34-36'ya çıkacak.
- Batı Avrupa'da muhtemelen milyonlarca insan, sulak alanlarla iç içe yoksunluk içerisinde yaşayacak.
- Küresel sıcaklık ortalamalarının hızla yükseleceği bir senaryonun gerçekleşmesi halinde 2080'lerde yılda fazladan 2,5 milyon kişi daha kıyı şeritlerindeki sellerden etkilenecek.
- Çeşitli senaryolara göre 2070'lerde akarsu potansiyelleri Avrupa'nın Akdeniz kısmında yüzde 20-50 arasında düşerken, Kuzey ve Doğu Avrupa kısımlarında yüzde 15-30 arasında artacak.
- Alp buzullarının küçük olanları ortadan kalkacak, büyükleri 2050 itibarıyla yüzde 30-70 arasında eriyecek.
- Akdeniz'e yönelik turizm yazın düşerken, ilkbahar ve sonbaharda artacak.

KUTUPLAR VE BAZI DİĞER BÖLGELERDE BEKLENEN ETKİLERİ

- Kuzey kutbundaki deniz buzulları 2100'e kadar yüzde 22-33 arasında azalacak, Antarktika'da ise tamamen ortadan kalkabilecek. Deniz dışı alanlardaki buzullarda önemli incelmeye olacak ve bu, yeryüzündeki deniz seviyesini yükseltecek.

- 2100 yılına kadar deniz seviyesindeki yükselmenin 18-59 santimetre arasında olabileceği tahmin ediliyor.
- Şu anda 500 bin kilometre kare olan Himalaya buzul alanı, 2030'da 100 bin kilometre kareye kadar gerileyebilecek.
- Asya'da birçok ülkede açlık sorunu olacak.
- Asya'da 2020 yılında su sıkıntısı çeken kişi sayısı 1,2 milyar kişiye kadar yükselebilecek.
- Ada devletlerde genellikle kıyılara inşa edilen uluslararası havaalanları ve yollar su altında kalabilecek

TÜRKİYE'YE OLASI ETKİLERİ

Hangi senaryoya bakılırsa bakılsın küresel iklim değişikliğinden Türkiye ve gelişmekte olan ülkeler, olumsuz bir şekilde etkilenecektir. Bu olumsuzluklar IPCC'nin projeksiyonlarına göre, ülkemizin de içinde bulunduğu enlemlerde sıcaklıklarda artışların, yağış rejiminde değişimler, deniz su seviye yükselmesi ve toprak su içeriğinde önemli azalmalar şeklinde olacağı tahmin edilmekte. Bütün bunların sonucu,

1. Kuraklık (kıtık, orman yangını, sıcak hava dalgaları, tarımsal haşereler, ...)
2. Ani Seller (şiddetli yağmur ve yıldırımlar)
3. Deniz Su Seviye Yükselmeleri (kıyılarda erozyon, dere ve nehirler ile birlikte yeraltı sularının ve alçak arazinin tuzlanması) gibi üç önemli problemin etkilerini gelecekte daha fazla hissedeceğiz.

Türkiye yarı kurak bir ülkedir. Ayrıca kuraklık sosyo-ekonomik etkileri, kalıcılığı ve çözüm bulmadaki zorluk nedeniyle dünyadaki en tehlikeli doğal afet olarak kabul edilmektedir. Kuraklık

şehirlerde kullanma suyu kıtlığının yanı sıra, tarımsal ürün ve hidro elektrik üretiminde de büyük düşüşlere yol açabilir. Bu nedenle, su havzalarının ve tarım alanlarının korunması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca kuraklık, ülke içinde şehir sınırlarını aşan sular ile beraber ülke sınırlarını aşan sularda da büyük sıkıntılara yol açabilecektir.

Özetle, küresel iklim değişiminin ülkemizdeki su kaynaklarına olası kötü etkileri başlıklar halinde şu şekilde özetlenebilir:

Yağışta yazın büyük azalma olacak fakat buharlaşma artabilecek.

Yağışların mevsimsel dağılımı ve şiddeti değişecek. (Ani sellerde artışlar beklenmekte.)

1987'den beri zaten ortalamanın altında gerçekleşen kar örtüsü daha da azalabilecek. Akımları sadece miktarı azalmayacak aynı zamanda pik zamanları da değişecektir.

Kuraklığın sıklığı ve şiddeti artabilecek.

"Su stresi" artacak. Şehir ve ülke sınırlarını aşan nehirlerin kullanımı dâhil birçok uluslararası, ulusal ve yerel su kaynağının paylaşımında problemler çıkabilecek.

Yüksek basınç kuşağının kuzeye kayması ile ülkemizde hâkim olabilecek tropikal iklime benzer bir kuru hava, daha sık, uzun süreli kuraklıklara, orman yangınlarına ve tropikal hastalıklarda artışlara neden olabilecek.

Kuş cenneti ve benzeri milli parklar tahrip olup, kuşların göç yolları ve konaklama yerleri değişecek.

KÜRESEL ISINMAYA KARŞI NELER YAPMALIYIZ?

Pek çok ülke, çevreye son derece zararlı olmasına karşın, özellikle kömür gibi fosil yakıtları

kullanmaktadır. Kyoto protokolü sera gazı emisyonlarını azaltmaları için OECD ülkelerine çağrı da bulunmaktadır. Kyoto'da 2008-12 yılları arasında toplam sera gazı emisyonlarının 1990 yılı seviyesinin %5,4 altına çekilmesi hedeflenmiştir. Kampanya kapsamında, kömür, petrol, doğal gaz gibi fosil yakıtlar ve nükleer enerji yerine su, jeotermal, biyokütle ve güneş enerjisinin kullanılması teşvik ediliyor. Yerel ölçekte rüzgâr ve güneş gibi alternatif enerji kaynaklarından yararlanılmalıdır. Ulusal enerji stratejileri en az 30 yıllık bir süreyi öngörür şekilde hazırlanmalıdır.

Diğer enerji kaynaklarının geliştirilmesine ve güvenli kullanımına yönelik politikalar belirlenmelidir. Ulusal enerji politikasının oluşumuna sivil toplum kuruluşlarının ve yerel halkın katılımı sağlanmalıdır. Tarım, amonyak ve metan gibi değişik emisyonların atmosfere karışmasına neden olmaktadır. Avrupa amonyak emisyonunun %90'ı çiftlik hayvanları ve kimyasal gübrelerden kaynaklanmaktadır. Kimyasal gübre kullanımı, bir sera gazı olan azotdioksit emisyonunu da artırır. Azot ve fosfor içeren gübrelerin kullanımı azaltılmalıdır. Biz neler yapabiliriz?

- Enerji dostu ampuller kullanılmalı.
- Televizyonlar bekleme konumunda bırakılmamalı.
- Doğru ışıklandırma kullanılmalı.
- Klima yerine vantilatör kullanılmalı.
- Evler ısı kaybına karşı yalıtılmalı.
- Eşyalar, radyatörleri kapatmayacak şekilde yerleştirilmeli.
- Su kaynaklarının kıtlığı da bir başka önemli sorun. Ancak, alınabilecek önlemler de yok değil.
- Diş fırçalama, bulaşık yıkama, tıraş esnasında musluk açık bırakılmamalı.
- Klozetlere asılan temizleme maddeleri kullanılmamalı.
- Çamaşır suyu tüketimi en aza indirilmeli.
- Hortumla sulama ve yıkama yapılmamalı.
- Suyu, kireç ve bakterilerden arandıran filtreler kullanılmalı.

- Toplu taşıma araçları tercih edilmeli.
- Kısa mesafelere arabayla gitmek yerine, yürümeli.
- Kurşunsuz benzin tüketen araçlar tercih edilmeli.
- Aracın taşıma kapasitesi aşılmamalı.
- Uzun duraklamalarda aracın kontağı kapatılmalı.
- Tüketiciler, uzun ömürlü ürünlere yönelmeli.
- Geri dönüştürülemeyen ambalajlarda satılan ürünler alınmamalı.
- Şişe ve kavanoz gibi cam ürünler tercih edilmeli.
- Alışverişlerde plastik poşet kullanılmamalı.
- Cam malzemeler, organik çöplerle birlikte atılmamalı.
- Gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen bilgisayarların yarattığı kirlilik de azimsanacak gibi değil.
- Elektrik tüketimi daha düşük modeller alınmalı.
- Bilgisayarlar bekleme konumunda bırakılmamalı.
- Kullanılmayan bilgisayarlar atılmamalı.

Sonuç olarak uluslararası alanda yapılan çalışmalar ve araştırmalar neticesinde ortaya konan tedbirler birer devlet politikası haline getirilmelidir. Bu şekilde dünyamızı tehdit eden küresel ısınma tehlikesi tamamen ortadan kaldırılamasa bile etkileri geciktirilebilir.

KAYNAKÇA:

1. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/518059>
2. <http://fendergisi.selcuk.edu.tr/fen/article/view/136/135>
3. <http://www.tikad.org.tr/araştırmalar/sayfa15.html>
4. <http://www.obu.bilkent.edu.tr/bultenorta/ekoorta08092017.pdf>
5. <http://www.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/3937.pdf>

İstanbulun En Eski Kütüphaneleri

Kitaplar asırlardan beri bilgiye aç zihinlerimizin yegane gıdası olmuşlardır. İnsan; doğası gereği merak etmiş, merak ettikçe aramış, aradıkça bulmuş ve buldukça bulduklarını diğerlerine aktarma ihtiyacı duymuştur. Bu aktarımı kimi zaman sözleriyle, kimi zaman çizimleriyle gerçekleştirmiştir. Yazının keşfiyle birlikte ise bilginin aktarımı yeni bir seyir kazanmış; insanlar duygularını, düşüncelerini ve tecrübelerini aktarmanın yeni bir yolunu bulmuştur. İnsanlar bu yeni metodu çok tutmuş olacak ki zamanla kelimeler sayfaları, sayfalar kitapları doldurmuş yetmemiş bu kitaplar da devasa odaları doldurup adını kütüphane yapmış.

İlk emri “Oku” olan dinimiz ve asırlarca insanlığın aydınlanmasına hizmet eden medeniyetimizde de kitaplar ve kütüphaneler her zaman el üstünde tutulmuştur. Şehirlerimiz bilginin kalesi, medeniyetin anahtarı kütüphanelerle donatılmıştır. Bu yazıda sizlerle birlikte İstanbul’un en eski kütüphanelerine bir gezintiye çıkacağız. O zaman ne duruyoruz haydi başlayalım.

|| Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Süleymaniye Külliyesi’nin iki medresesinin kütüphaneye çevrilmesiyle oluşturulan bu yapı birçok değerli yazma ve basma esere ev sahipliği yapmaktadır. Kütüphanenin temelleri kül-

liyenin açılışına (1557) kadar uzansa da bugünkü kütüphane çoğunluğu İstanbul’da olan kütüphanelerden gelen eserlerden oluşmaktadır. Çeşitli sebeplerden ötürü hizmet veremeyecek duruma gelen kütüphanelerin eserlerini korumak adına kurulan kütüphane günümüzde ise Türk-İslam kültürünün ana kaynaklarından olan birçok yazma eseri bünyesinde barındırmaktadır. Bunun yanı sıra hat, ebru, minyatür gibi geleneksel sanatlarımızın en nadide örneklerini görmek mümkündür.

Taha ÇAKMAK

İstanbul Teknik Üniversitesi Mustafâ İnan Kütüphanesi

İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Ayazağa kampüsünde bulunan kütüphane İstanbul'un en eski kütüphaneleri arasında yer almaktadır. Tarihçesi 1795 yılında kurulan Mühendishane-i Berri-i Hümayun'a dayanır. Yakın tarihte Mühendishane Matbaasının da kurulmasıyla birlikte birçok önemli eser kütüphaneye girmiştir. 7000'i nadir eser statüsünde bulunan 500 bin kaynağı bizlere sunan kütüphane bunların yanı sıra binlerce elektronik tezi, film ve müzik koleksiyonlarıyla da devasa bir bilgi kaynağıdır.

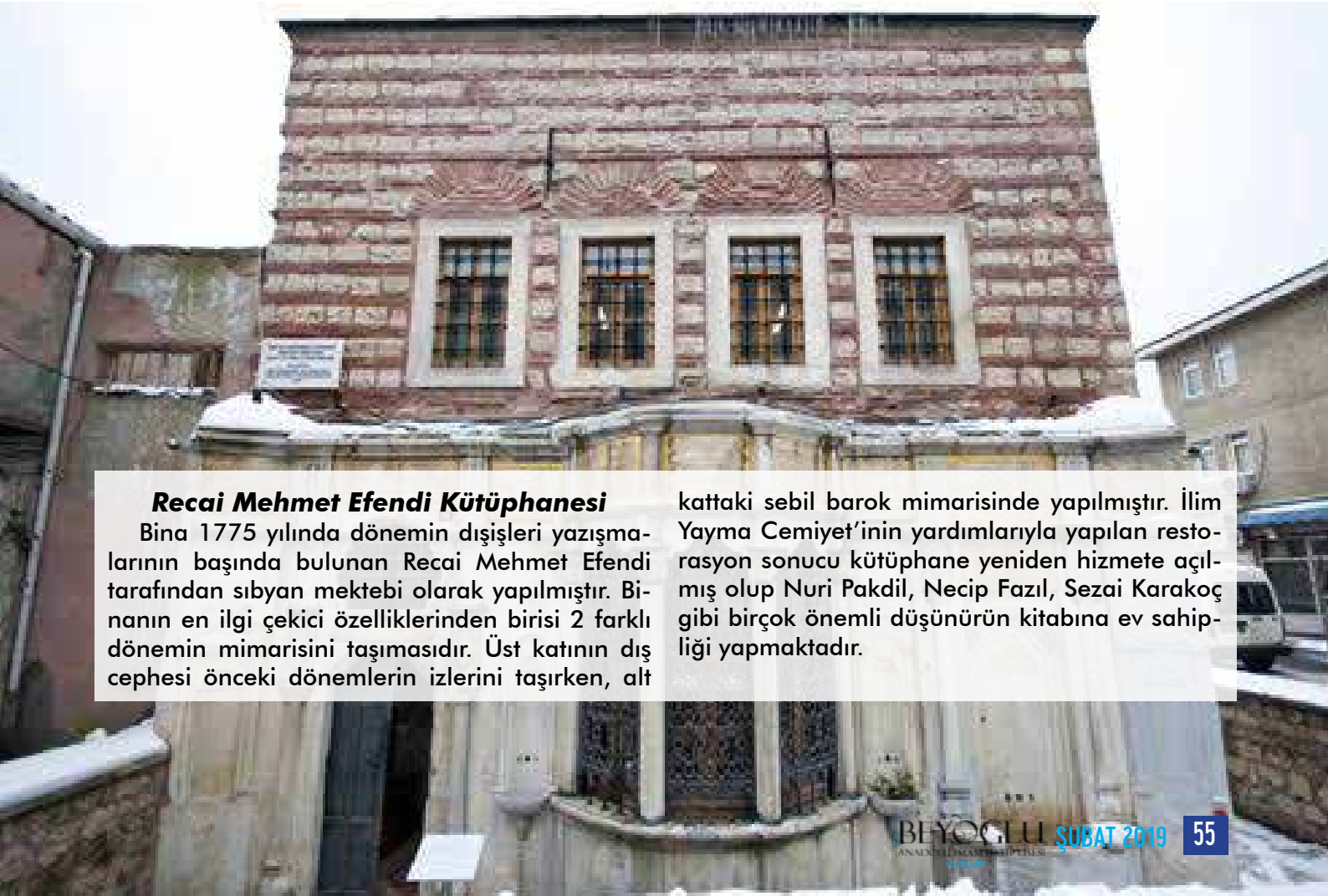
Millet Kütüphanesi

Bina 1699-1700 yıllarında Şeyhülislam Seyyid Fezullah Efendi tarafından DarulHadis olarak kuruldu. İstanbul zelzelesi ve Fatih yangını gibi olayların neticesinde hasar gören bina Evkaf Nezaretince onarılmış ve Fezullah Efendi'nin vakfettiği kitaplar koruma altına alınmıştır. Zengin bir koleksiyona sahip olan kütüphanede, 3704'ü Arapça, 519'u Farsça, 2485'i Türkçe olan 6708 eser bulunmaktadır.

Beyazıt Devlet Kütüphanesi

Türkiye'nin ilk devlet kütüphanesi olma özelliğini taşıyan kütüphane 1884'te kurulmuştur. Zengin bir arşive sahip olan kütüphanede özel el yazmaları, Cumhuriyet öncesine ait eski matbuların yanı sıra Osmanlı Dönemi'nden kalma haritalar, kartpostallar, dergiler ve gazeteler de bulunmaktadır. 1992 yılında kurulan görme engelliler için olan bölümde ise 2 bin civarında kitap ve 15 bin kaset bulunmaktadır.

Recai Mehmet Efendi Kütüphanesi

Bina 1775 yılında dönemin dışişleri yazışmalarının başında bulunan Recai Mehmet Efendi tarafından sıbyan mektebi olarak yapılmıştır. Binanın en ilgi çekici özelliklerinden birisi 2 farklı dönemin mimarisini taşımasıdır. Üst katının dış cephesi önceki dönemlerin izlerini taşıırken, alt

kattaki sebil barok mimarisinde yapılmıştır. İlim Yayma Cemiyet'inin yardımlarıyla yapılan restorasyon sonucu kütüphane yeniden hizmete açılmış olup Nuri Pakdil, Necip Fazıl, Sezai Karakoç gibi birçok önemli düşünürün kitabına ev sahipliği yapmaktadır.

Vuslat

Yazdıķça vuslattan uzaklaşıyorum üstat
Dışarı zifiri karanlık, yaktım şem'at
Açtım penceremi, esiyor zemheri ki berbât
Bağurdum, çağıramadım, gömüldü kara sayhât
Söndürdüm sonra mumu, sindirdim içime
Kıpadım penceremi, gömüldüm kara hücreme
Fısıldadım kağıda, sessiz haykırımlarım la heyhat
Mürekkep damladı yüreklere, ne ciğer dayanır ne de fuât

Mahlas: Namütenahi

ZAMANE SPORLARI

Muhammet Furkan ÜÇER

Günümüzde her ne kadar revaçta olan spor dalları basketbol, futbol gibi sporlar olsa da, spor da moda gibi zaman içerisinde değişir. Günümüzde gelişmekte olan sporlara bakacak olursak bunlar başlıca elektronik spor çerçevesinde gelişen web tabanlı sporlar ve yeni keşfedilmiş sporlardır.

Günümüzde her ne kadar revaçta olan spor dalları basketbol, futbol gibi sporlar olsa da, spor da moda gibi zaman içerisinde değişir. Günümüzde gelişmekte olan sporlara bakacak olursak bunlar başlıca elektronik spor çerçevesinde gelişen web tabanlı sporlar ve yeni keşfedilmiş sporlardır.

E-Spor:

Elektronik spor kısacası e-spor yeni ve gelişmekte olan bir iş alanıdır. Her ne kadar Türkiye’de çok fazla değer verilmesede başlıca Kore olmak üzere şimdiden birçok ülkede ciddi yatırımlar ve sponsorluklar almaya başladı bile. Herhangi bir oyunun e-spor olması için en başta belli bir eşitlik çerçevesini oyunculara sunmalıdır. Örnek verecek olursak herhangi bir maddi destekle oyuncular arasındaki eşitlik bozulamaz. Dünyada profesyonel olarak ligleri olan oyunlar inanılmaz popüler Starcraft, League of Legends, Fifa ve Counter Stri-

ke bu sporların önde gelen isimlerindedir. En son 2018’de düzenlenen League of Legends dünya şampiyonasını 8 milyon kişi izledi. Sayı sanırım ne kadar önemli olduğunu kanıtlar nitelikte. Ülkemizde basketbol ve futbol gibi oyunların başlıca destekçisi olan ve oyunculara ev sahipliği yapan Fenerbahçe Galatasaray gibi takımlar da biraz geç kalsalar da e-spor platformuna ellerini attılar. Ülkemizde Gençlik ve Spor Bakanlığı – Spor Genel Müdürlüğü tarafından e-sporcu lisansı verilmekte, oyun oynayarak geçimini sağlayan kişiler profesyonel oyuncu olarak değerlendirilmektedir. E-spor da başlangıç yaşı 13-14 dolaylarında kabul edilirken, oyuncular çoğu zaman 30 yaşına gelmeden sektörden emekliye ayrılırlar. 50 yıl içerisinde e-sporun katlanarak gelişeceği ve dev bir sektör olacağı ön görülüyor.

Yeni keşfedilmiş sporlar:

Bu sporlar alışık olmadığımız ve günümüzde yaygınlaşma çabası içerisinde her ne kadar futbol ve basketbol gibi oyunların gölgesinde zor olsa da kayda değer bir ilerleme gösterdiler.

Bocce:

Bocce'nin tarihi milattan binlerce yıl öncesine, Anadolu'ya dayanıyor. En eski spor dallarından birisi olarak kabul edilmektedir. Bugünkü şekliyle, ilk kez Romalılar tarafından oynanmış ve "bocce" adını da Romalılardan almıştır. O dönemlerde Anadolu'da Türklerin var olduğu ve ülkemizin çeşitli bölgelerinde adı Bocce olmasa da benzer birçok oyunun oynandığı göz önüne alınırsa, Bocce'nin ata sporlarımızdan olduğunu söylemek de mümkündür.

Oyundaki amaç, yuvarladığınız toplarınızın pallino isimli hedef topa yakın olmasını sağlamaktır. Rakip toplarından hedef topa daha yakın olarak atılan her top için bir puan alınıyor ve 15 puan alan oyuncu oyunu (maçı) kazanıyor. Eğer rakibin topu hedef topa daha yakınsa ve sizin yuvarlamanız olanaksızsa hedef topu ya da rakip topu vurmak için de atış yapabilirsiniz. Toplumumuza, geleneğimize, alışkanlıklarımıza her yönüyle uyum sağlayan Bocce, ülkemizin son yıllarda uluslararası turnuvalarda gösterdiği başarılar da düşünülerek, ilerleyen dönemlerde ülkemizde oynanan başlıca sporlar arasında yerini alacağı ön görülmektedir.

Bossaball:

2004'te icat edilmiş, ciddi bir düzeyde yayılsa da birçokları için tatil eğlencesi olarak görülen bir spor. Biraz futbol var içinde, biraz voleybol ve biraz da dans. İspanya'da ortaya çıkan bu oyunun mucidi bir Belçikalı. 2004 yılında bu fikri bulmuş ve hayata geçirmiş. Müziğin ayrılmaz bir parçası olduğu, futbolun voleybolla ve dansla karıştırıldığı eğlenceli bir spor yaratmak istemiş, adını da Bossaball koymuş. Bossaball, futbolun da hastası olan Brezilya, Arjantin, Meksika, Türkiye gibi ülkelerde

moda olarak hemen yayılıyor. Hala dar bir kitleye hitap etse de geleceği parlak görülüyor.

4 ya da 5 kişiden oluşan takımlar, filenin iki tarafında voleybol benzeri bir kurallar bütünüyle topun kendi alanlarına düşmemesi için çabalarlar. Fakat mühim bir fark var: bir trambolin! Takımın hücumcusu oyunu bir trambolin üzerinde oynar, servisten gelen topu elle ya da ayakla karşı tarafa yollar. Bu sırada diğer oyuncular da topu maksimum 5 pas sonrasında rakip sahaya geçirmek zorundadır ve bir oyuncunun elleriyle tek, ayaklarıyla çift vuruş hakkı vardır.

Sualtı Hokeyi:

Sualtı hokeyi, Southsea Sub-Agua isimli kulübe üye olan Alan Blake adlı İngiliz dalgıç tarafından 1954 yılında keşfedildi. Blake, kış aylarında deniz dalışı gerçekleştiremedikleri için bu oyunu geliştirdi. Sonraları uluslararası bir oyun olarak ilk defa Kanada, Güney Afrika, Avustralya, Hollanda ve Yeni Zelanda'da oynanmaya başlandı. Zaman içerisinde gelişti ve günümüzde dünya ve Avrupa şampiyonası yapılmakta. Zamanla bu sporu yapan ülkeler arasında Fransa, Slovenya, İngiltere, İtalya, Amerika ve Türkiye gibi ülkeler katılmıştır.

Ülkemizde 2000 yılında yapılan Türkiye Şampiyonasında seçilen Milli Takımla ilk yurtdışı müsabakasına Avusturalya'da katılmış ve her geçen sene daha iyiye giderek 2007 yılında İtalya'nın Bari kentinde düzenlenen Dünya Sualtı Oyunları'na katılan milli takımlarımız önlenemeyen yükselişini sürdürerek kadın ve erkek kategorilerinde dünya ikincisi olma başarısını göstermişlerdir.

Daha çok fazla spor olsa da yazıma burada son veriyorum. En büyük temennim Türkiye olarak bu spor dallarının herhangi birinde öncü olabilmektir.

ETKİNLİKLER

TEKNOFEST İSTANBUL

Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali; Ocak 2017 tarihinde hayata geçen ve Türkiye'nin milli teknoloji hamlesini gerçekleştirmesi ve teknoloji üreten bir topluma dönüşmesini temel hedefi olarak benimseyen Türkiye Teknoloji Takımı Vakfı (T3 Vakfı) önderliğinde, Türkiye'nin önemli kurum ve firmalarının destekleriyle düzenleniyor.

Üniversite öğrencilerine yönelik çalışmaları kapsamında Vakıf, Millî Teknoloji Burs programı ile burs desteği ve Teknoloji Takımları programı kapsamında üniversite teknoloji takımlarına ekipman, altyapı, ulaşım ve teknik danışmanlık desteği veriyor.

T3 Girişim Merkezi (T3GM) çalışmaları kapsamında ise, teknoloji girişimlerine kuluçka ve hızlandırma merkezlerinde teknik ve lojistik destekler ile girişim yatırım fonları yoluyla sermaye destekleri sağlanmasına yönelik faaliyetler gerçekleştiriliyor.

T3 Vakfı, 2023 yılına dek 1001 Teknoloji Takımını ve 1001 Teknoloji Girişimini desteklemeyi hedefliyor.

20-23 Eylül 2018 tarihleri arasında bu yıl ilki düzenlenen Teknofest'in açılış etkinliklerine okulumuz öğrencileri de 20.09.2018 tarihinde katıldılar.

İLİM UĞRUNA

22 Ekim 2018 Pazartesi günü İbn Haldun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bilal AYBAKAN okulumuzu ziyaret etti. Sosyal Bilimler kulübümüzün konferans serileri Prof. Dr. Bilal AYBAKAN'ın İlim Uğruna: Bir Eserin Oluşum Serüveni konulu konferansı ile başladı.

BİLİM YOLUNDA YÜRÜMEK

Yıldız Teknik Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sezgin BAKIRDERE 24.10.2018 Çarşamba günü okulumuz konferans salonunda öğrencilerimize "Bilim Yolunda Yürümek" konulu bir seminer vermiştir. Fen ve Teknoloji kulübümüzün konferans serileri Prof. Dr. Sezgin BAKIRDERE ile başlamıştır.

BUGÜNÜN BİLİMİ YARININ TEKNOLOJİSİ

2018-2019 Eğitim öğretim yılında okulumuzda matematik olimpiyatlarına hazırlanma sürecinde İstanbul Ticaret Üniversitesi ile yaptığımız protokol kapsamında 25.10.2018 Perşembe günü tüm 9. ve 10. Sınıf öğrencilerimize bilgilendirme semineri düzenlenmiştir.

İstanbul Ticaret Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Necip ŞİMŞEK ve Prof. Hamdullah ŞEVLİ tarafından yapılan seminerde, matematik olimpiyatları özelinde bilim dünyasındaki gelişmeler konusunda öğrencilerimizin bilinçlenmesine katkı sağlanmıştır.

VELİ AKADEMİLERİ

Veli Akademileri ve Evin Okula Yakınlaştırılması projeleri kapsamında 24 Kasım 2018 Cumartesi günü okul rehberlik servisimizin organizasyonu ile okulumuzda velilerimizle bir araya geldik. Program dahilinde velilerimizle sabah kahvaltısını birlikte yapıp "Mutlu Evliliklerin 7 Özelliği" konu başlığı ile Uzm. Psikolog Kadriye SLOCUM İNCE'nin anlatımından istifade ettik. Ayrıca Anadolu'dan gelen öğrencilerimiz için programa katılan bayan velilerimizin hazırladığı ev yapımı ikramlıklar, okulumuzda Pazar sabah kahvaltısını ziyafete dönüştürdü.

OKULUMUZDA MEVLİD-İ NEBİ HAFTASI

Okulumuz bünyesinde bulunan ortaokul kısmımızda Mevlid-i Nebi Haftası münasebetiyle çeşitli etkinlikler yapılıyor.

19.11.2018 Pazartesi günü "Mevlid-i Nebi Haftasında Dede Torun Yan Yana" temasıyla ortaokul öğrencilerimiz bir program düzenlediler.

Programa dedelerini davet eden ortaokul öğrencilerimiz öncelikle evlerinden dedelerini aldılar ve okula geldiler. Okulumuzda öğrencilerimizin dedelerine yemek ikram edildi ve ardından öğrencilerimiz dedeleriyle birlikte camimizde öğle namazlarını eda ettiler.

Ardından birlikte konferans salonundaki programa geçtiler.

Tamamen öğrencilerin hazırlayıp sunduğu program Kur'an-ı Kerim tilaveti ile başladı.

Sonrasında günün anlamına dair bir konuşma yine öğrenciler tarafından yapıldı. Şiirler, sinevizyon gösterimi ve Efendimiz (s.a.s)'e yazılan mektup okundu.

Ardından lise öğrencilerimizin oluşturduğu korodan ilahiler dinlendi. Okunan hatimlerin duasıyla programımız sona erdi.

Öğrencilerimiz dedelerinin kandillerini tebrik ettiler ve onları hediyelerle uğurladılar.

PAT

Okulumuzda 18.11.2018 tarih ve 22108122 sayılı kaymakamlık makamı onayı ile ortaokul öğrencilerimize yönelik olarak Bilişsel Becerileri Geliştirme Sistemi uygulamalarına başlanmıştır.

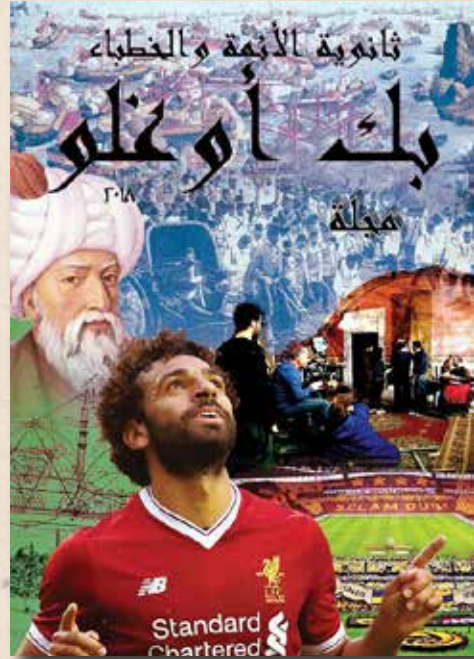
BİR OKUL BİR EKOL

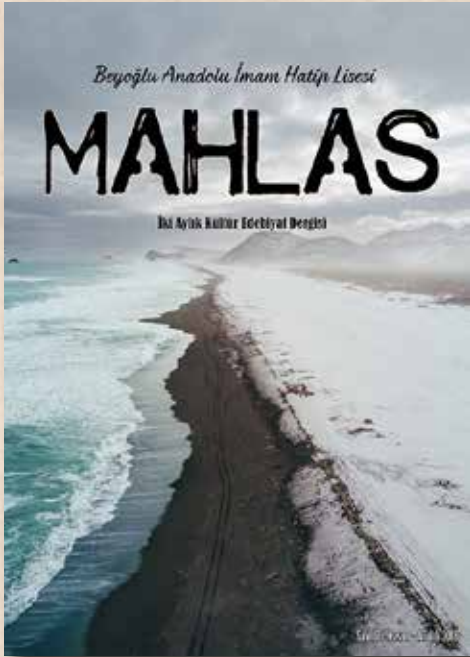
DIĞER YAYINLARIMIZ

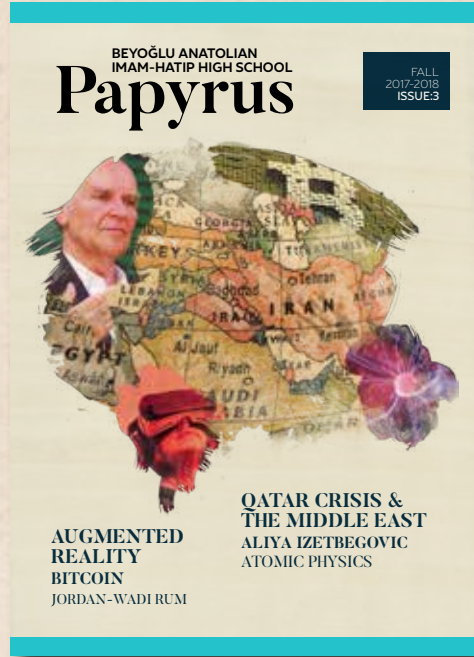
**PERSPEKTİF
SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ**

**BEYOĞLU
ARAPÇA DERGİ**

**MAHLAS
KÜLTÜR-EDEBİYAT**

**BEYOĞLU - PYPYRUS
İNGİLİZCE DERGİ**

İmrahor Cad. No:88
Sütlüce Beyoğlu/İstanbul
0212 210 24 13
0212 210 24 14
www.beyogluanadoluihl.k12.tr
beyogluanadoluihl@hotmail.com

/beyogluanadoluihl

